

OPPILAANOHAUS PERUSOPETUKSEN JA TOISEN
ASTEEN NIVELVAIHEESSA SEKÄ TYÖELÄMÄÄN
TUTUSTUMISJAKSOILLA

Pajari Nina

Opinnäytetyö
Tekniikka ja liikenne
Teollisuuden verkostojohtaminen
Insinööri (ylempi AMK)

2021

Tekniikan ja liikenteen ala
Teollisuuden verkostojohtaminen
Insinööri (ylempi AMK)

Tekijä	Nina Pajari	Vuosi	2021
Ohjaajat	TtM Helena Kangastie ja TtL, FT Outi Hyry-Honka		
Toimeksiantaja	Kemin kaupunki, sivistystoimi, perusopetus		
Työn nimi	Oppilaanohjaus perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa sekä työelämään tutustumisjaksoilla		
Sivu- ja liitemäärä	51 + 3		

Kemin kaupungin perusopetuksen ohjaussuunnitelman päivitys tuli ajankoh-
taiseksi, kun kaupungin erityisen tuen ja ohjauksen käytäntöjä oli tarve yhdenmu-
kaistaa. Tämän opinnäytetyön avulla selvitettiin Kemin kaupungin Karihaaran
koulun 9. luokan oppilaanohjauksen ja siihen kuuluvan TET-jakson nykytila ja
mahdolliset kehittämiskohteet. Työn toimeksiantajana oli Kemin kaupungin sivi-
stystoimi.

Opinnäytetyö toteutettiin tapaustutkimuksena, jossa aineisto kerättiin käyttäen
sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista aineistonkeruumenetelmää. Tutkimusai-
neisto kerättiin 9. luokan oppilaille suunnatulla kyselytutkimuksella keväällä 2019
ja 2020.

Tässä tutkimuksessa saatujen tulosten perusteella Karihaaran koulun oppilaan-
ohjauksikäytäntöihin oltiin pääosin tyytyväisiä. Tärkeimpinä asioina oppilaanoh-
jauksessa korostuivat opinto-ohjaajan tavoitettavuus ja henkilökohtainen ohjaus.
Oppilaanohjauksen määrä yläkoulussa koettiin riittäväksi, kuitenkin yli kolmasosa
9. luokan oppilaista haluaisi oppilaanohjauksen oppitunteja ehdottomasti myös 8.
luokalle.

Classroom/Drive-oppimisympäristö nousi esiin hyvänä oppimismenetelmänä.
Henkilökohtaiset keskustelutuokiot opinto-ohjaajan kanssa sekä yhteiset keskus-
telut oppitunneilla jäivät oppilaiden mieleen. TET-jaksot sujuivat hyvin ja koke-
mukset työelämästä olivat positiivisia. TET-harjoittelun määrä yläkoulussa koet-
tiin liian vähäiseksi ja TET-jaksoilla ei ollut suurta merkitystä jatkosuunnitelmiin.

Tässä tutkimuksessa saavutettiin sille asetetut tavoitteet ja tutkimuksen antamaa
tietoa voidaan hyödyntää käytännön ohjaustyössä ja huomioida perusopetuksen
ohjaussuunnitelmassa.

Asiasanat ohjaus, oppilaanohjaus, nivelvaihe, työelämään tutustuminen

Management of Industrial Network
Master of Engineering

Author(s)	Nina Pajari	Year	2021
Supervisor(s)	Helena Kangastie, M.Sc. (Health Sciences) Outi Hyry-Honka Ph.D.		
Commissioned by	City of Kemi, Local Education and Culture Department		
Subject of thesis	Guidance Counselling on Transition Phase between Basic Education and Upper Secondary Level		
Number of pages	51 + 3		

The one goal of the thesis was to examine the state of the guidance counselling and clarify development needs in the 9th grade at Karihaara secondary school. The research method was based on a quantitative and qualitative case study. The material for the study was collected with survey in May 2019 and 2020.

Based on the results of study, the most of the pupils were pleased of the methods of the guidance counselling, specially counselling of further studies. The most important things of the guidance counselling were reachability of guidance counsellor and personal guidance. The study results highlighted the amount of guidance counselling was sufficient in secondary school, Classroom and Drive were good learning environments, discussion sessions with guidance counsellor and during the lessons were important to pupils.

Another goal of the thesis was to examine the state of periods of work experience in 8th and 9th grade. Periods of work experience gave positive experiences for the pupils. The most of pupils liked to get more periods of work experience during the upper secondary school. They have hope for more longer periods of work experience. Periods of work experience has no large effect on pupils further plan.

The objectives that were defined were achieved in this thesis. The obtained results can be utilized in practical guidance counselling work and planning of counselling in basic education.

Keywords Counselling, guidance counselling, transition phase, work experience

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Työn tausta ja lähtökohdat.....	1
1.2	Työn tavoite ja tutkimuskysymykset	2
2	OHJAUS OPINTOPOLUN ERI VAIHEISSA	3
2.1	Ohjaus koulussa ja oppilaitoksessa	3
2.2	Oppilaanohjaus perusopetuksessa.....	3
2.3	Nivelvaiheohjaus – sujuvat siirtymät.....	8
3	TYÖELÄMÄÄN TUTUSTUMISJAKSOT PERUSOPETUKSESSA.....	10
3.1	Tekemällä oppiminen.....	10
3.2	Työelämään tutustuminen (TET) perusopetuksen aikana	10
3.3	Ohjaus TET-jaksoilla.....	11
4	TUTKIMUS- JA AINEISTONKERUUMENETELMÄT	13
4.1	Tapaustutkimus	13
4.2	Aineistonkeruu	14
4.3	Aineiston analyysi.....	18
5	TUTKIMUSTULOKSET	21
5.1	Kyselytutkimus.....	21
5.2	Oppilaanohjauksen nykytila	21
5.3	Nivelvaiheyhteistyö ja -ohjaus	30
5.4	TET-jakson toteutus, ohjaus ja dokumentit.....	32
6	YHTEENVETO TULOKSISTA JA LUOTETTAVUUDEN ARVIOINTI.....	35
6.1	Toteutuksen arviointi.....	35
6.2	Yhteenveto oppilaanohjauksen nykytilasta	35
6.3	Yhteenveto nivelvaiheyhteistyöstä ja -ohjauksesta.....	36
6.4	Yhteenveto TET-jakson toteutuksesta ja ohjauksesta	37
6.5	Opinnäytetyön eettisyyden ja luotettavuuden arviointi	38
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	41
7.1	Loppupohdinta.....	41
7.2	Kehittämiskohteet	44
	LÄHTEET	46
	LIITTEET	48

1 JOHDANTO

1.1 Työn tausta ja lähtökohdat

Kemin kaupungin perusopetuksen ohjaussuunnitelman päivitys tuli ajankoh-
taiseksi, kun kaupungin erityisen tuen ja ohjauksen käytäntöjä oli tarve yhdenmu-
kaistaa. Kemin kaupungin opinto-ohjaajat yhdessä hanketyöntekijän kanssa
suunnittelivat ohjaussuunnitelman sisältöä ja opinto-ohjaajat päivittivät sen ylä-
koulun osalta. Ohjaussuunnitelmaa tullaan päivittämään myös alakoulun osalta,
jonka jälkeen lopullinen ohjaussuunnitelma työstetään valmiiksi ja otetaan käyt-
töön kaikissa Kemin peruskouluissa. Tämän opinnäytetyön avulla saadaan tietoa
Kemin kaupungin Karihaaran koulun oppilaanohjauksen tilasta 9. luokalla sekä
toimintamalleista työelämään tutustumisjaksoihin (TET-jakso) ja nivelvaiheyh-
teistyöhön liittyen. Lisäksi opinnäytetyössä selvitetään oppilaanohjaukseen ja
TET-jaksoihin liittyviä keittämiskohteita. Tutkimuksen antamaa tietoa voidaan
hyödyntää käytännön ohjaustyössä ja huomioida perusopetuksen ohjaussuunni-
telmassa.

Ohjaussuunnitelma tulee osaksi opetussuunnitelmaa ja se on päivitettävä syk-
syllä 2021. Jokainen opetuksen järjestäjä kuvaa opetuksen järjestämiseen liitty-
vät ratkaisut opetussuunnitelmassa 1.8.2021. Syksystä 2021 tulee voimaan te-
hostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus (Oppivelvollisuuslaki 11 § ja Perusope-
tuslaki 11 a §). Tehostetulla oppilaanohjauksella pyritään siihen, että ne oppilaat,
jotka tarvitsevat enemmän ohjausta esimerkiksi jatko-opintojen suunnitteluun,
saisivat ohjausta yhä aikaisemmassa vaiheessa. Tämän opinnäytetyön tuloksia
voidaan hyödyntää tehostetun oppilaanohjauksen suunnittelussa.

Taustatietoa työhön on saatu Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi)
tekemän tutkimuksen yhteydessä vuonna 2019. Tutkimuksen aiheena oli "Opis-
kelijan siirtymät ja opintopolun sujuvuus koulutuksen nivelvaiheessa". Osallistuin
työni puolesta arviointiin oppivelvollisuusikäisten perusopetusta 7.-9. vuosi-
luokilla järjestävien osuuteen. Kyselytutkimus sisälsi Likert-asteikolla arvioitavia
kysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä. Tulokset on julkaistu Kansallisen koulu-
tuksen arviointikeskuksen julkaisussa Vaihtoehtoja, valintoja ja uusia alkuja. (Go-
man ym., 2020.)

1.2 Työn tavoite ja tutkimuskysymykset

Tässä opinnäytetyössä selvitetään Kemin kaupungin Karihaaran koulun oppilaanohjauksen ja työelämään tutustumisjaksojen nykytilaa 9. luokalla sekä mahdollisia kehittämiskohteita. Yksi tärkeä osa 8. ja 9. luokan oppilaanohjausta on TET-jakso ja siihen liittyvä ohjaus. Työssä selvitetään TET-jakson toteutukseen, -ohjaukseen ja -jaksoon liittyvien dokumenttien toimivuutta. Lisäksi työssä selvitetään 9. luokan ja toisen asteen nivelvaiheeseen liittyvän ohjauksen ja oppilaitosyhteistyöhön liittyvien toimintamallien tilaa.

Tämä opinnäytetyö pyrkii vastaamaan tutkimuskysymykseen: Mikä on 9. luokan oppilaanohjauksen ja siihen kuuluvan TET-jakson nykytila ja mahdolliset kehittämiskohteet?

Tutkimuskysymyksen tukena voidaan käyttää tarkentavia apukysymyksiä:

- Miten oppilaat kokevat nivelvaiheohjauksen ja -yhteistyön toimintamallit?
- Miten oppilaat kokevat TET-jakson toteutuksen, ohjauksen ja jaksoon liittyvät dokumentit?

2 OHJAUS OPINTOPOLUN ERI VAIHEISSA

2.1 Ohjaus koulussa ja oppilaitoksessa

Ohjaus on kaikkien koulussa toimivien toimijoiden yhteistä työtä. Ohjaus on ohjaajan ja ohjattavan välistä vuorovaikutteista toimintaa. Ohjauksen tukee oppilaan kasvua ja kehitystä sekä auttaa häntä tekemään opintopolun aikaisia päätöksiä. Koulun oma toimintakulttuuri tukee ja vahvistaa ohjauksen järjestämistä. Jokainen oppilas on oma yksilö, jonka on saatava riittävä määrä laadukasta ja hänelle tarpeellista ohjausta. Ohjauksen avulla oppilaita autetaan ja tuetaan toimimaan osana ryhmää. Ohjauksen tavoitteena on edistää opintojen sujumista, opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja ohjauksen avulla tuetaan oppilasta erilaisissa opintopolun varrella eteen tulevissa päätöksissä. (Opetushallitus 2014, 5.)

Oppilaan itsetuntemuksen lisääminen, omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen ovat osa ohjauksen tavoitteita. Ohjauksen tarkoituksena on tukea oppilaan ammatillisen identiteetin muotoutumista osana omaa urasuunnittelua. Riittävä oppilaanohjaus antaa pohjan sille, että oppilas voi kehittää tulevaisuuden kannalta tärkeitä taitoja jatko-opintoja ja työelämää varten. Onnistunut ohjaus auttaa oppilasta tekemään itselleen tärkeitä ja merkityksellisiä valintoja tulevaisuutta silmällä pitäen. (Opetushallitus 2014, 5.)

Syrjäytymisen ehkäisyssä ja oppilaan hyvinvoinnissa yhtenä tärkeänä osana on hyvä ohjaus. Koko opintopolun ajan perusopetuksesta työelämään, ohjaus kulkee oppilaan rinnalla. Sujuvat ja hallitut siirtymät kouluasteelta toiselle, tukevat oppilaan kiinnittymistä yhteiskunnan vastuulliseksi toimijaksi. (Opetushallitus 2014, 5.)

2.2 Oppilaanohjaus perusopetuksessa

Oppilaanohjaus luo koulutyöhön tuloksellisuutta, lisää hyvinvointia ja pyrkii ehkäisemään syrjäytymistä. Ohjauksella edistetään oppilaiden osallisuutta, oikeudenmukaisuutta, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Ohjaus tukee oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilaan opiskeluvalmiudet kehittyvät ja hän kykenee tekemään oman opintopolkunsa tulevaisuuden suunnittelua. Ohjaus tukee oppilasta luottamaan omiin kykyihinsä, auttaa oppilasta löytämään kiinnostuksen kohteita, jotka mahdollisesti auttavat häntä löytämään itselleen sopivan jatko-opiskelupai-

kan. Ohjauksessa otetaan huomioon oppilaan henkilökohtaiset tarpeet. Ohjauksen määrä ja intensiteetti vaihtelevat oppilaiden omien tarpeiden mukaisesti. Ohjaustarve on eri yleisen, tehostetun ja erityisen tuen oppilailla. (Kemin perusopetuksen ohjaussuunnitelma 2020, 2.)

Aineenopettajat ohjaavat oman aineensa opiskelumenetelmiin ja lisäävät oppilaiden työelämätietoutta oman aineensa kannalta. Luokanopettajat toimivat oppilaiden tukiverkostossa huolehtien osaltaan opintopolun etenemisestä ja siirtymävaiheiden ylityksistä. Perusopetuksen oppilaanohjaajien ja toisen asteen opinto-ohjaajien sekä opettajien välisellä yhteistyöllä tuetaan oppilaan turvallista siirtymistä opintopolun nivelvaiheessa perusopetuksesta toiselle asteelle. (Kemin perusopetuksen ohjaussuunnitelma 2020, 2.)

Oppilaanohjauksen muotoja perusopetuksen yläluokilla ovat muun muassa luokkamuotoinen opetus, yksilöohjaus (ohjauskeskustelut), pienryhmäohjaus, ohjaus työelämään tutustumisjaksoilla, vierailut toisen asteen oppilaitoksiin ja yrityksiin. Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden kohdalla oppilaanohjaaja tekee tiivistä yhteistyötä erityisopettajien kanssa, erityisesti perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa. Osalla oppilaista on tarve tehostettuun oppilaanohjaukseen, mikä mahdollistaa tehostetun henkilökohtaisen ohjauspolun kohti toisen asteen opintoja. (Finnish national agency for education 2021.)

Nykyään koulun oppilaanohjaus muodostaa yhden laajimmista ohjauksellisista toimintakentistä. Koulun oppilaanohjaus poikkeaa Garry Hornbyn mukaan muualla annettavasta ohjauksesta monella tavalla. Koulussa annettavalla oppilaanohjauksella on kasvatuksellinen näkökulma, joten se on kokonaisvaltaisempaa muuhun ohjaukseen nähden. Oppilaanohjauksen tavoitteina ovat muun muassa oppilaan persoonallisen ja ammatillisen kehityksen tukeminen. Usein oppilaan ja opinto-ohjaajan kohtaamiset ovat lyhyitä juttutuokioita kesken koulupäivän ja ne syntyvät sattumalta, joten ohjaukseen käytettävä aika ja tila tulevat haasteeksi. (Kasurinen 2004, 123.)

Seuraavassa taulukossa on esitetty Kemin yläkoulujen oppilaanohjauksen nykyinen toimintamalli eli vuosikello vuosiluokkien 7-9 aikana. Vuosikellossa on ku-

vattu lyhyesti mitä asiiasältöjä milloinkin opiskellaan tai mitä tehtäviä opinto-ohjaajan työnkuvaan kuuluu eri kuukausina. Taulukosta ilmenee myös muut toimit, jotka liittyvät kyseiseen asiiasältöön (Taulukko 1).

Taulukko 1. Kemin yläkoulujen oppilaanohjauksen vuosikello luokilla 7-9.

Aika	SISÄLTÖ	TOIMIJAT
7. luokka	- oma hyvinvointi, kouluuyhteisössä toimiminen, ryhmäytyt	opo, lv, opettajat
syksy	- opiskelutaidot, motivaatio, asenne, sujuva arki	
kevät	- opiskelun merkitys, arviointi, valinnaisaineiden valintaan ohjaus	
	- koulutusjärjestelmä, "kurkistus" ammatteihin ja koulutusaloihin (7/8 lk)	
	- (TET -päivä)	opo, lv
8./9. luokka	- mahdollisuus henkilökohtaiseen ohjaukseen	opo
	- työelämä ja jatko-opinnot tutuksi	opo, lv, opettajat
kevät	-TET -jakso	opo, eri yritykset/oppil.
9. luokka	- TET-jakso, opintokäynnit, ammattilaisten haastattelut/vierailut	opo, eri yritykset/oppil.
syksy	- koulutusvaihtoehtoihin tutustuminen oppitunneilla, 2. asteen opojen vierailut	opo, eri oppilaitokset
syksy/kevät	- vierailut eri oppilaitoksiin, 9.lk vanhempainilta/koulutusmessut,	opo, eri oppilaitokset
syksy/kevät	- henkilökohtainen ohjaus: ohjauskeskustelut kaikkien 9.lk kanssa	opo
	- jatko-opinnoissa ja ammatinvalinnassa huomioitavien tarpeiden kartoitus	opo, erityisop., terv.hoit
syksy/kevät	- yhteishakuprosessi tutuksi oppilaille ja huoltajille, opotunneilla yhteishakuun perehtyminen (yhteishakudemo), Wilmatie-dotteet huoltajille/vanhempainilta	opo, huoltajat, erityisop.
kevät	- yhteistyö huoltajien kanssa, "huoltajan kuuleminen" yhteishakua ja tiedonsiirtolupaa varten	erityisop., opo, huoltaja

kevät	- harkintaan perustuvan haun paperit, erityislukioihin vaadittavat paperit	erityisop., opo, huoltaja
kevät	- yhteishaku: 2. asteen koulutukset, erityisopetuksena järjestettävä koulutus, VALMA	opo, huoltaja
kevät	- pääsykokeet/soveltuvuuskokeet ja niihin valmistautuminen, kielikokeet	eri oppilaitokset, opo
kevät	- ohjeet yhteishaun etenemisestä kesälle (valintojen aikataulu, paikan vastaanotto, lisähaku, VALMA, joustava haku)	opo
kevät	- kesätyöt, hakemukset, CV, TE-palvelut	opo, TE-palvelut
kevät	- valmistautuminen jatko-opintojen aloittamiseen: itsetuottamus, rohkeus, "uuden alku"	opo, eri oppilaitokset
kevät	- ainevalinnat jatko-opinnoissa	
kevät/syksy	- päättöarviointi, tiedonsiirtopalaverit 2. asteelle	opettajat, opo
kesäkuu	- yhteishaun tulokset, ohjaus ilman koulutuspaikkaa oleville	vastaanottava oppil, opo
9.luokan	- sijoittumisen seuranta (sijoittuminen/opiskelupaikan vastaanottaneet)	opo
jälkeinen	- tarvittaessa jälkiohjaus (+et-sivä nuorisotyö)	
syksy	- tiedonsiirtopalaverit 2. asteelle	opo, eri oppilaitokset
	- oman oppilaitoksen oppilaiden sijoittumisen yhteenveto	opo

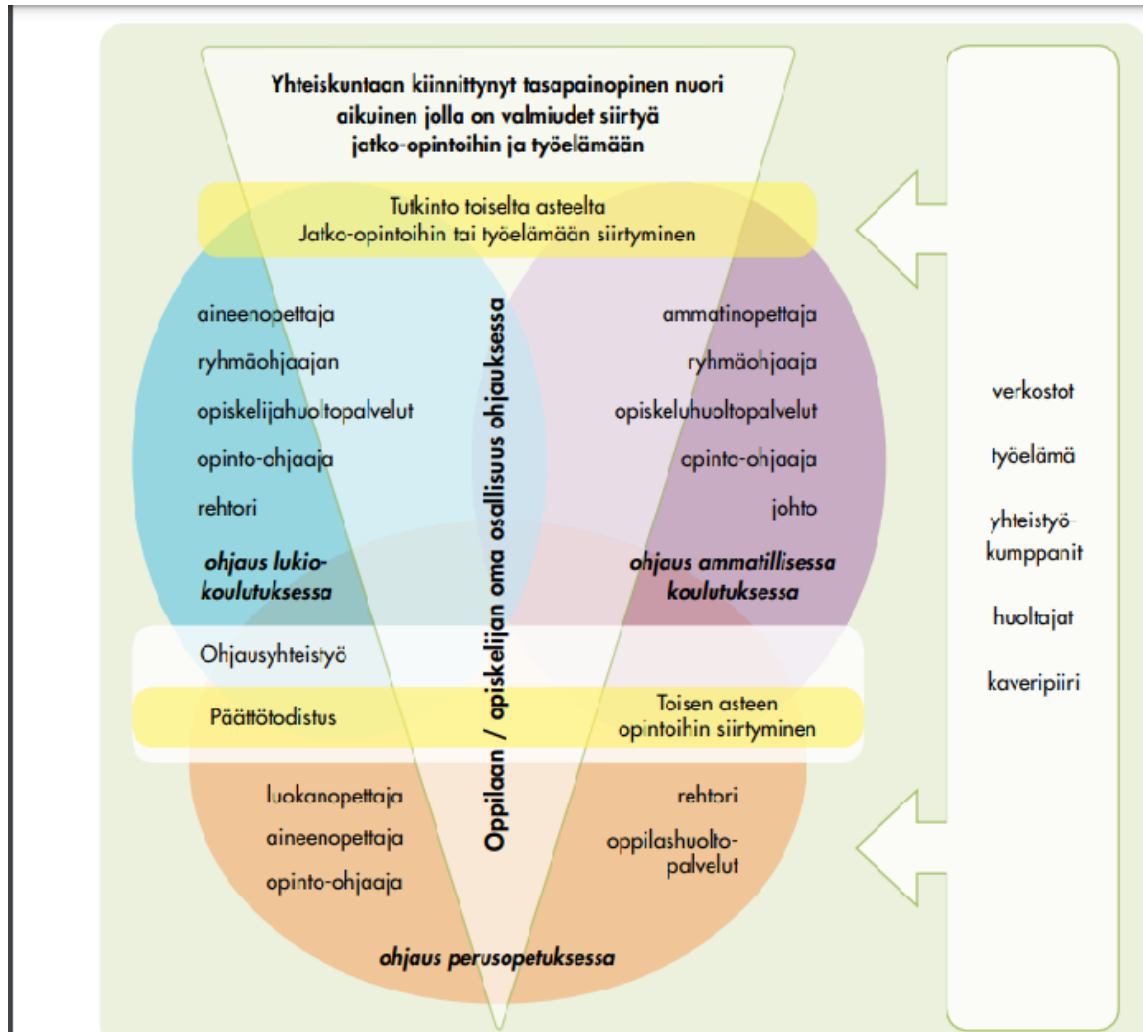
Opetushallitus kuvaa hyvää ohjausta 12 teeman (Kuvio 1) kautta, jokaiselle teemalle on määritelty kriteerit. Hyvän ohjauksen kriteerit on suositus eri oppilaitosmuodoille ja niiden tarkoituksena on ohjauksen laadun kehittäminen ja yhtenäisyyden varmistaminen. Tavoitteena on taata laadukas ohjaus oppilaan asuinpaikasta ja olosuhteista riippumatta. Näin mahdollistetaan eri puolella Suomessa asuvien oppilaiden ohjauspalvelujen tasapuolinen saatavuus ja ohjauksen laatu. (Opetushallitus 2014, 3.)

Hyvän ohjauksen kriteerit ovat opetuksen ja koulutuksen järjestäjien työkalu ohjauksen laadun tukemiseen sekä laadukkaaseen kehittämiseen. Kriteerit auttavat kouluja ja oppilaitoksia, hallintoa sekä päättäjiä tarkastelemaan ohjausta kriittisesti ja ryhtymään tarvittaessa toimenpiteisiin ohjauksen laadun kehittämiseksi. Kriteerien avulla voi löytää kehitettävät asiat. (Opetushallitus 2014, 3.)

Kuvio 1. Hyvän ohjauksen teemat (Opetushallitus 2014)

Koulun ohella perhe, ystävät ja harrastukset ovat keskeisiä lapsen ja nuoren elämään vaikuttavia toimijoita ja yhteisöjä. Niiden merkitys ja tuki on huomioitava hyvässä ohjauksessa. Koulun suhde yhteiskuntaan on merkittävä, yksi koulun tehtävistä on valmistaa oppijoita tulevaisuuden työelämään ja kasvattaa heistä aktiivisia yhteiskunnan toimijoita niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Seuraavassa kuvassa (Kuvio 2) on hyvän ohjauksen kriteerit havainnollistamassa ohjaukokonaisuutta. (Opetushallitus 2014, 6.)

Kuvio 2. Hyvän ohjauksen kriteerit (Opetushallitus 2014)

2.3 Nivelvaiheohjaus – sujuvat siirtymät

Oppilaalla ja opiskelijalla on opintopolun varrella useita merkittäviä nivelvaiheita, kuten siirtyminen perusopetuksen vuosiluokilta 1–6 vuosiluokille 7–9 eli alakouluusta yläkouluun, perusopetuksen päättövaihe eli nivelvaihe 2. asteelle sekä toisen asteen päättymisen ja siirtyminen korkea-asteen jatko-opintoihin tai työelämään. Erityisen tärkeä merkitys ohjauksella on näissä koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Siirtymien sujuminen mahdollistuu kun opetuksen ja koulutuksen järjestäjät toimivat yhteistyössä keskenään. (Opetushallitus 2014, 6.)

Oppilaiden siirtyminen perusopetuksesta toiselle asteelle on siirtymävaihe, jolloin oppilaat miettivät yhdessä oppilaanohjaajan kanssa vaihtoehtoja tuleviin jatko-opintoihin. Oppilaat pohtivat omia vahvuuksiaan, mielenkiinnon kohteitaan, tavoitteitaan ja eri vaihtoehtoja tulevien opintojen kannalta. Nivelvaiheessa nuoret

tekevät tärkeitä jatko-opintoihin ja ammatilliseen suuntautumiseen liittyviä valintoja ja ratkaisuja. Koulutusjärjestelmän, työmarkkinoiden ja yhteiskunnan muutosten myötä nuorten koulutus- ja ammatinvalinta on monimutkaistunut. Samalla ohjauksen merkitys on kasvanut. (Goman ym. 2020, 4).

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitoihin kiinnitetään huomiota koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksen sisällöt tukevat tätä erityisesti yläkoulussa. 9. luokan oppilaanohjauksen sisältöön kuuluu esimerkiksi tutustuminen erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin, tiedon etsiminen eri jatko-opiskelupaikoista sekä niihin hakeutumisesta. Oppilaanohjauksessa ja tutustumiskäynneillä perehdytään eri vaihtoehtoihin monipuolisesti ja ennakkoluulottomasti, jotta oppilaat saavat monipuolisesti tietoa eri vaihtoehdoista ja näin heillä on helpompi tehdä henkilökohtaisia suunnitelmia ja valintoja oman tulevaisuuden suhteen. (Kemin perusopetuksen ohjaussuunnitelma 2020, 13.)

Oppilaiden sujuvaa siirtymistä nivelvaiheissa tukee perusopetuksen oppilaanohjaajien ja toisen asteen opinto-ohjaajien sekä tarvittaessa moniammatillinen yhteistyö. Nivelvaiheen tavoitteena on oppilaan sujuva siirtyminen kouluasteelta toiselle sekä riittävät valmiudet jatko-opintojen aloittamiseen. Yhteistyö huoltajien ja eri tahojen kanssa korostuu tässä ohjauksen vaiheessa. Opiskelun kannalta tärkeiden tietojen siirrosta kouluasteelta toiselle huolehditaan yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa (= tiedonsiirtolupa/huoltajan kuuleminen). Oppilaiden sijoittamista jatko-opintoihin seurataan, tarvittaessa huolehditaan jälkiohjauksesta. (Kemin perusopetuksen ohjaussuunnitelma 2020, 13.)

Kyselyn nivelvaiheohjaukseen ja -yhteistyöhön liittyvissä kysymyksissä yksi tärkeimmistä 9. luokan oppilaanohjauksen asiasisällöistä on helmi-maaliskuussa olevaan yhteishakuun valmistautuminen. Yhteishakuajankohta on yleensä viikoilla 8-11. Ennen tuota ajankohtaa, oppilaanohjauksen tunneilla keskeisiä teemoja ovat toisen asteen oppilaitoksiin ja niiden tarjoamiin koulutuksiin tutustuminen, oppilaitosten opojen ja oppilaiden vierailut koululla, työelämään tutustumisjakso ja yhteishakuun liittyviin asioihin perehtyminen. Henkilökohtaisen ohjauksen rooli korostuu mitä lähemmäksi yhteishakuajankotaa mennään. Kyselyn nivelvaiheohjaukseen ja -yhteistyöhön liittyviä kysymyksiä tarkasteltiin sekä suljetuilla että avokysymyksillä.

3 TYÖELÄMÄÄN TUTUSTUMISJAKSOT PERUSOPETUKSESSA

3.1 Tekemällä oppiminen

Tekemällä oppiminen eli toiminnasta oppiminen (learning by doing, learning by action, action learning) on ehkä ensimmäinen ihmisten välinen oppimismenetelmä ja se on yhä pienen lapsen perusoppimismenetelmä. Menetelmän ajatuksena on: "Ota mallia ja tee perässä tai tee kokeilemalla yrityksen ja erehdyksen kautta". (Vuorinen 2001, 179.)

Tekemällä oppiminen on tärkeä keino opetuksen konkretisoinnissa. Kun kokeillaan, harjoitellaan, osallistutaan ja tutustutaan, niin eletään juuri sitä todellisuutta, johon oppimisen tavoite kohdistuu. Konkreettisuuden teho perustuu oppijan omiin kokemuksiin ja tekemisestään (oppimisestaan) saamaan välittömään palautteeseen. Konkreettinen toiminnallisuus on usein ylivertainen opetusmenetelmä, kun oppimistavoitteina ovat taitojen hankkiminen tai asenteisiin vaikuttaminen. Voidaan sanoa, että toiminnalliseen oppimiseen liittyy tekeminen, kokeminen, vuorovaikutus ja yhteistyö, joiden kautta opitaan. (Vuorinen 2001, 180-181.)

Vilppola (2007) on tutkinut reaalipedagogista toimintaprosessia. Hän näkee tarpeelliseksi luoda koulukulttuurin sisälle joustavampia toiminnallisia, työpainotteisia koulutusmuotoja, jotka mahdollistavat yksilölliset opintopolut ja luovat pohjan onnistuneisiin oppimiskokemuksiin, jolloin nuoret uskaltavat kokeilla vaativampiakin tehtäviä. Työvaltaisella opetuksella on havaittu olevan myönteinen kasvatuksellinen ja pedagoginen vaikutus, sillä se vahvistaa nuoren kykyä ajatella ja toimia vastaavissa tilanteissa muissakin ympäristöissä. (Vilppola 2007, 247.)

3.2 Työelämään tutustuminen (TET) perusopetuksen aikana

Oppilaiden tulevaisuuden suunnittelua varten, oppilaanohjauksen sisältöihin kuuluu eri ammatteihin, elinkeinoihin ja työelämään tutustuminen. Oppilaanohjauksen tunneilla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, eri ammatteihin ja yrittäjyyteen. Peruskoulun ylimmillä vuosiluokilla oppilaat perehtyvät työelämään viikon tai kahden viikon mittaisilla työelämään tutustumisjaksoilla (TET). TET-jaksot voivat sisältää myös tutustumista ammatilliseen- ja lukiokoulutukseen. (Opetushallitus 2020, 519.)

Kemissä yläkoulun TET-jaksot sijoittuvat pääosin 8. luokan kevääseen ja 9. luokan syksyyn. TET- jaksot ovat pituudeltaan yhden viikon mittaisia. Karihaaran koulussa TET-viikot toteutetaan niin, että jokaisesta luokasta on noin puolet oppilaista työelämässä ja puolet koulussa, näin turvataan TET-paikkojen riittävyys ja osa oppilaista saa tehostettua opetusta pienemmässä ryhmässä. Oppilaat saavat ohjeistuksen työpaikan hakemiseen ja he hankkivat työpaikan pääosin itse. Tarvittaessa opinto-ohjaaja auttaa paikan löytämisessä. Näin oppilaat oppivat ottamaan vastuuta, hoitamaan omia asioita ja työnantajat pääsevät itse valitsemaan TET-harjoittelijansa.

Oppilaat perehdytetään työpaikan pelisääntöihin (käytös, asenne, työajat, pukeutuminen, hygienia, salassapitovelvollisuus) ja muihin kunkin työpaikan vaatimiin käytänteisiin. Oppilaat saavat ennen TET-jakson alkua TET-infokirjeen ja TET-sopimuksen, joiden kanssa he menevät kysymään työpaikkaa. Työnantaja ja oppilas täyttävät TET-sopimuksen, joka palautetaan opinto-ohjaajalle hyvissä ajoin ennen TET-jakson alkua, jotta opinto-ohjaaja ehtii tehdä käytännön järjestelyt esimerkiksi järjestellä ruokailut.

3.3 Ohjaus TET-jaksoilla

Oppilaanohjauksella on keskeinen rooli yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään osallisuuden, oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista. Ohjaus ehkäisee omalta osaltaan nuorten syrjäytymistä koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle. Oppilaanohjauksessa nuorille kehittyvä osaaminen edistää heidän osallisuutta päästä kiinni tulevaisuuden työelämään. (Opetushallitus 2020, 163.)

Opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määritetään yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Yhden tärkeän osan yhteistyöstä muodostavat oppilaiden työelämään tutustumisjaksot (TET) yläkoulun viimeisillä luokilla. Tutustumisjakson tarkoituksena on lisätä oppilaiden työelämän tuntemusta ja opettaa oppilaita ottamaan vastuuta. Tutustumisjaksoihin liittyvistä vastuu-, vakuutus- yms. asioista oppilaanohjaajat informoivat oppilaita, huoltajia ja työnantajia. (Kemin perusopetuksen ohjaussuunnitelma 2020, 12.)

TET-jakson aikana opinto-ohjaaja käy mahdollisuuksien mukaan työpaikoilla sekä on yhteydessä puhelimitse työpaikan yhteyshenkilöihin. Oppilaat pitävät

TET-jakson ajan päivittäistä päiväkirjaa, johon he keräävät päivien aikana tehtyjä työtehtäviä sekä opittuja asioita. TET-jakson lopuksi he pyytävät heitä ohjannutta henkilöä täyttämään TET-todistuksen, jossa arvioidaan ahkeruutta ja käytöstä. TET-jakson jälkeen oppilaiden kanssa keskustellaan TET-jakson kokemuksista ja opinto-ohjaaja kerää TET-päiväkirjat ja TET-todistukset. Molemmat dokumentit palautetaan oppilaille takaisin, jotta he voivat käyttää TET-todistusta tulevassa työnhaussa. Oppilaat kirjoittavat jakson jälkeen päiväkirjan pohjalta TET-raportin.

Lähde: Innostu työssä- kiertue, Opsodiili- hanke 2017.

Kuvio 3. Työpaikalla tapahtuva oppiminen (Opetushallitus 2018)

4 TUTKIMUS- JA AINEISTONKERUUMENETELMÄT

4.1 Tapaustutkimus

Tutkimuksessa on aina tutkimusongelma, joka pyritään ratkaisemaan erilaisilla menetelmillä. Tutkimusongelman luonne ja kuvaavan tiedon määrä ovat tutkimusmenetelmän valintaan vaikuttavia tekijöitä. (Kananen 2008, 68). Tutkimusongelma voi olla esimerkiksi asian kehittäminen tai muutoksen aikaansaaminen. Tutkimus tuottaa tietoa päätöksentekoa varten. (Kananen 2013, 22.)

Lähestymistapojen perusjaottelu perustuu laadulliseen (kvalitatiivinen) ja määrälliseen (kvantitatiivinen) tutkimukseen. (Kananen 2013, 23.) Tässä työssä käytetään sekä kvalitatiivista- että kvantitatiivista aineiston keruutapaa, mikä on tyypillistä tässä työssä käytetylle tapaustutkimukselle. Määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus tuottaa strukturoituihin kysymyksiin lukuja ja laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus avoimiin kysymyksiin (teemakysymykset) sanoja ja lauseita, joiden avulla tutkija muodostaa ymmärryksen ilmiöstä. (Kananen 2012, 32).

Tapaustutkimus on hyvä lähestymistapa, kun halutaan tuottaa uusia ideoita ja kehittämisehdotuksia. Kun tavoitteena on saada perusteellista ja täsmällistä tietoa tutkittavasta kohteesta aidossa tilanteessa ja toimintaympäristössä, on tapaustutkimus toimiva tutkimusmenetelmä. Näin pystytään ymmärtämään kehittämisen kohdetta sen aidossa toimintaympäristössä ja voidaan luoda uutta tietoa kehittämisen tueksi. (Ojasalo ym. 2009, 52–53.)

Tutkimuksen lähtökohtana on usein tapaus tai jokin ilmiö, joka kiinnostaa tutkijaa. Tutkijalla on usein aiempaa tietoa asiasta tai ilmiöstä, ja sen pohjalta muodostuu tutkimusongelma. (Laine, Bamberg ja Jokinen 2007, 26). Tutkittava yksikkö eli tapaus (case) voi olla yritys, yhteisö, yrityksen osasto, ihmisryhmä, perhe tai yksilö, jota tarkastellaan todellisessa reaali maailman ympäristössä eli kontekstissa. (Kananen 2012, 34).

Tutkimusongelman ratkaisemiseksi aletaan miettiä tutkimuskysymyksiä, jotka johtavat erilaisten aineistojen ääreen. Tutkijan on mietittävä, miten tietty aineisto auttaa vastaamaan tutkimuskysymykseen tai -kysymyksiin. Eri menetelmien käyttö on siis mietittävä suhteessa aineistoon ja aineisto on kerättävä suhteessa

tutkimuskysymykseen. Tapaus liitettyä tutkimuskohteeseen ja tutkimuskysymyksiin määrittää käytettävät aineistot ja menetelmät. (Laine, Bamberg ja Jokinen 2007, 26.)

Tapaustudkimus on usein sekoitus laadullista ja määrällistä tutkimusta. Laadullista ja määrällistä tutkimusta voidaan käyttää samassa tutkimuksessa, jolloin on kyse eräänlaisesta moni-menetelmällisestä tutkimuksesta eli triangulaatiosta. (Kananen 2008, 25.) Menetelmä sopii tähän työhön, koska halutaan tutkia yksittäisiä oppilasryhmiä todellisessa tilanteessa. Ojasalo ym. toteavat, että tapaustudkimus sopii erinomaisesti myös kehittämistyön tutkimusmenetelmäksi, kun tutkimuksen tavoitteena on tuottaa kehittämissuhteita ja -ideoita. (Ojasalo ym. 2009, 52).

Case-tutkimus on yksi tapa tehdä yhteiskuntatieteellistä tutkimusta. Muita tapoja ovat muun muassa kokeilu, kartoitus, historia ja arkistoidun tiedon analysointi. Jokaisella tutkimusstrategialla on edut ja haitat, riippuen seuraavista asioista: tutkimuskysymysten tyypeistä, tutkijan suhtautumisesta ajankohtaisiin käyttäytymismalleihin ja huomion kiinnittämisestä nykyhetken huomioiden myös historia. (Yin 2003, 1).

4.2 Aineistonkeruu

Kvantitatiivinen tutkimus lähtee liikkeelle ilmiötä selittävästä teorioista, joiden perusteella laaditaan tutkimuskysymykset. Laadullinen tutkimus etenee vaihe vaiheelta kenttätöiden kautta raportointiin. Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimusmenetelmä on tutkimustapa, jossa tietoa tarkastellaan numeerisesti. Tutkittavia asioita ja niiden ominaisuuksia käsitellään kuvaillen niitä yleisesti numeroiden avulla. Määrällisessä tutkimuksessa tutkija saa tutkimustiedon numeroina tai hän jaottelee laadullisen aineiston numeeriseen muotoon. Hän esittää tulokset useimmiten numeroina, esimerkiksi erilaisina tunnuslukuina. Tutkija tulkitsee numeraaliset tulokset ja selittää olennaisen numerotiedon sanallisessa muodossa. (Vilka 2007, 26.)

Määrällisessä tutkimuksessa tutkittava ilmiö pyritään hajottamaan mitattaviksi osioiksi, esimerkiksi kyselylomakkeen kysymyksiksi. On hyvä muistaa, että pelkät numerot lomakkeessa tai arvoista lasketut tunnusluvut sellaisinaan eivät kerro juuri mitään vaan ne on aina tulkittava. Kvantitatiivisen tutkimuksen kyselylomake

on kaikille sama, mutta vastaajien ajatukset ja sen hetkinen elämäntilanne voivat olla erilaisia. Sen takia kysymysten ja niihin annettujen vastausvaihtoehtojen täytyy olla samoin ymmärrettävissä. Kysymysten täytyy olla niin yksiselitteisiä, että niihin annettuja vastauksia ei tarvitse tulkita. (Ronkainen ym. 2013, 84-86.)

Määrällisen tutkimuksen tarkoitus on kuvata, kartoittaa, selittää, vertailla tai ennustaa ihmistä lähellä olevia asioita tai luonnonilmiöitä. Kvantitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on löytää aineistosta yleisiä lainalaisuuksia. Usein tutkimusongelma esitetään selitystä ennakoivan hypoteesin muodossa. Määrällinen tutkimus alkaa usein teorioista, joista mitattavat asiat muodostetaan. (Vilkka 2007, 26.)

Laadullinen tutkimus nähdään joskus esitutkimuksen roolissa, jolloin kvantitatiivisen tutkimuksen katsotaan olevan varsinaista tutkimusta. Tutkimusotteiden vastakkainasettelu ja arvottaminen on turhaa, sillä tutkimuksessa pyritään aina laadukkaaseen lopputulokseen. (Kananen 2014, 19). Laadullinen tutkimus tarkoittaa mitä tahansa tutkimusta, jonka avulla pyritään "löydöksiin" ilman tilastollisia menetelmiä tai muita määrään perustuvia keinoja (Strauss & Corbin 1990). Laadullinen tutkimus käyttää sanoja, määrällinen tutkimuslukuja. Kvalitatiivisen tutkimuksen toteuttamiseksi ei ole olemassa kvantitatiivisen tutkimuksen kaltaista tarkkaa menetelmällistä viitekehystä ja ohjeistusta. (Kananen 2012, 29-30.)

Laadullisessa tutkimuksessa korostetaan ihmistä kokijana, toimijana ja havainnoijana. Nämä havainnot, kokemukset ja toiminnot värittyvät suhteessa aikaan, paikkaan ja vallitseviin tilanteisiin. Laadullisen tutkimuksen työtavoissa tutkija katsotaan keskeiseksi tutkimuksen toimijaksi. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusongelmat asetetaan usein väljästi, sillä ajatellaan, että tutkimuskysymysten ja tutkimusongelmien vakiintuminen on jo osa tuloksia. (Ronkainen ym. 2013, 82.)

Laadullisessa tutkimuksessa kerätyt aineistot ovat usein tekstiä, kuvia, tai dokumentteja. Määrällisen tutkimuksen lukuaineistosta voidaan toteuttaa erilaisia laskelmia, mutta tekstistä niitä ei voida tehdä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tulosten tulkinta on helposti ymmärrettävä ja rikas, mutta ei niin tarkka kuin kvantitatiivisen tutkimuksen tulokset. Molemmat aineistot johtavat lopulta sanalliseen tulosten tulkintaan ja siitä tehtäviin johtopäätöksiin. (Kananen 2013, 27.)

Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen raja on häilyvä. Kvantitatiivisen tutkimuksen voidaan sanoa perustuvan kvalitatiiviseen tutkimukseen, sillä laadullisen tutkimuksen numeroarvoilla ei ole mitään merkitystä, jos niihin ei yhdistetä lukujen merkitystä ja selitystä, eli mitä kukin arvo tarkoittaa. Luvuilla yksinään ei ole informaatioarvoa. Esimerkiksi kvantitatiivisen tutkimuksen asteikkokysymyksen numerovastausta ei voida tulkita ilman laadullista määrittelyä. Kvantitatiivista tutkimusta ei voida tehdä ilman kvalitatiivisen tutkimuksen menetelmiä ja päinvastoin. (Kananen 2008, 29-30.)

Kyselylomakkeen monivalintakysymykset tuottavat kvantitatiivista eli määrällistä tutkimustulosta, avoimet kysymykset puolestaan tuottavat kvalitatiivista eli laadullista tutkimustulosta. Avoimilla kysymyksillä pyritään saamaan selville vastaajien mielipiteitä. Avoimet kysymykset eivät kuitenkaan tarkoita automaattisesti sitä, että tutkimuksessa käytettäisiin myös laadullista menetelmää tai triangulaatiota eli tutkijoiden, teorioiden, menetelmien ja tietolähteiden yhdistämistä tutkimuksessa. Avoimien kysymysten tutkimusmenetelmän analysointitapa ja tutkimuksen tiedonintressi määräävät tutkimusmenetelmän, ei kysymysten muoto. (Vilkka 2015, 106.)

Kyselylomake on tavallisin määrällisessä tutkimusmenetelmässä käytetty aineiston keräämisen tapa. Siitä käytetään myös nimeä postikysely, informoitu kysely tai joukkokysely (gallup), sen mukaan miten kysely toteutetaan. Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2005, 182) mukaan kyselystä käytetään myös nimitystä survey-tutkimus, joka viittaa siihen, että kysely on standardoitu eli valikoitu. Vakiominen tarkoittaa, että kaikilta kyselyyn vastaavilta kysytään sama asiasisältö täsmälleen samalla tavalla. Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran mukaan informoitu kysely tarkoittaa, että tutkija kohtaa joko kyselylomakkeita jakaessaan tai myöhemmin ne noutaessaan perusjoukkoon kuuluvat vastaajat. Samalla hän selostaa ja selvittää tutkimuksen tarkoitusta. (Heikkilä 2004, 18; Hirsjärvi ym. 2005, 185-186.)

Kyselylomaketutkimuksessa vastaaja lukee itse kirjallisesti esitetyt kysymykset ja vastaa siihen kirjallisesti. Tämän tyyppinen aineiston keräämisen tapa soveltuu suurelle joukolle ihmisiä. Kyselylomakkeen etu on, että vastaaja jää aina tuntemattomaksi. (Vilkka 2015, 94-95.)

Kyselylomakkeen kysymykset voivat olla monivalintakysymyksiä (suljettu kysymys, strukturoitu kysymys), avoimia kysymyksiä tai sekamuotoisia kysymyksiä. Monivalintakysymyksissä vastaajalle annetaan valmiit vastausvaihtoehdot. Monivalintakysymyksissä kysymysmuoto on standardoitu eli vakioitu. Standardoiduilla kysymyksillä tavoitellaan kysymysten vertailukelpoisuutta. Avoimien kysymysten tavoitteena on saada vastaajilta spontaaneja mielipiteitä, joissa vastaamista rajataan vain vähän. Hyvin laadittu tutkimussuunnitelma on edellytys onnistuneelle mittarille. Tutkimussuunnitelma ja kyselylomake kietoutuvat erottamattomasti yhteen. Tutkijan kannattaa panostaa kyselylomakkeen suunnitteluun ja miettiä kysymykset tarkkaan. Kysymysten tulisi mitata, mitä tutkimussuunnitelmassa sanotaan. (Vilkkä 2015, 106.)

Tässä tutkimuksessa kyselylomakkeen suunnittelu lähti liikkeelle tutkimuksen tavoitteista eli tutkimussuunnitelman tutkimuskysymyksistä. Kahden keskeisen asiasisällön oppilaanohjauksen ja TET-jakson kokemusten ympärille tehtiin suljettuja kysymyksiä, joihin vastattiin Likert-asteikolla (1-5) ja yksi kysymys toteutettiin monivalintakysymyksenä. Likert-asteikko muodostui seuraavalla tavalla: 1= täysin eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 3=ei samaa eikä eri mieltä, 4=jokseenkin samaa mieltä, 5=täysin samaa mieltä. Keskelle sijoitettiin ”ei samaa eikä eri mieltä”, koska kaikilla vastaajilla on kokemusta oppilaanohjauksesta ja TET-jaksosta. Molemmissa asiasisällöissä oli myös avoimia kysymyksiä, joiden avulla selvitettiin mielipiteitä ja kehittämideoita. Kohderyhmä oli minulle tuttu, joten kysymysten muotoilu oli siltä osin helppoa.

Tutkimusmenetelmän ja tiedonkeruutavan selvittyä tuli miettiä tutkimusaineiston koko, jotta tutkimuskysymyksiin saisi kattavan vastauksen. Perusjoukoksi valikoitui kaikki 9.-luokan oppilaat, joita oli neljä luokallista molempina vuosina. Tutkimus toteutettiin kokonaistutkimuksena. Tutkimukseen osallistui (N=118 oppilasta) kahdelta peräkkäiseltä lukuvuodelta 2018-2019 ja 2019-2020. Heillä oli yläkoulun aikana oppilaanohjausta yksi oppitunti viikossa sekä 7. luokalla, että 9. luokalla. Lisäksi heillä oli viikon kestävä työelämään tutustumisjaksot (TET-jaksot) 8. luokan keväällä ja 9. luokan syksyllä.

4.3 Aineiston analyysi

Määrällisessä tutkimuksessa valitaan aina sellainen analyysimenetelmä, joka tuottaa tietoa tutkittavasta kohteesta. Tutkimusongelmaan ja -kysymyksiin sopiva analyysimenetelmä ennakoidaan mahdollisimman hyvin, kun tutkimusta suunnitellaan. Määrällisessä eli kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkimusaineiston kerääminen, aineiston käsittely sekä analysointi ja tulkinta ovat erillisiä vaiheita. Kun aineisto on saatu kerättyä esimerkiksi kyselyllä, haastattelulla tai havainnoinnilla, voidaan aloittaa aineiston käsittely. (Vilka 2015, 106, 119.)

Kvantitatiivinen tutkimus hyödyntää määrällisyyttä: määrien jakaumia, muutoksia ja eroja. Niiden avulla kuvaillaan ja tulkitaan tutkittavaa ilmiötä. Määrät ja niiden muutokset ilmaistaan tunnusluvuilla ja niitä analysoidaan tilastollisesti esimerkiksi matemaattisesti mallintamalla. Tutkinnan kohteena oleva ilmiö pyritään hajottamaan mitattaviksi osioiksi kuten kyselylomakkeen kysymyksiksi. On hyvä huomata, etteivät numerot lomakkeessa ja niistä saadut tunnusluvut sellaisinaan kerro mitään vaan ne on tulkittava. Kvantifiointi ei siis tarkoita sitä, ettei määrällisessä tutkimuksessa merkityksillä olisi mitään asemaa. (Ronkainen ym. 2013, 83-84.)

Tapaustutkimuksella ei ole omia analyysimenetelmiä, sillä tapaustutkimus voi perustua joko laadulliseen eli kvalitatiiviseen tutkimukseen, määrälliseen eli kvantitatiiviseen tutkimukseen tai molempiin. Tapaustutkimuksen laadullisen aineiston sisältöanalyysissä kerätty aineisto pilkotaan (eritellään) asiasisällöiksi ja sen jälkeen yhdistellään uudelleen tutkijan näkemykseksi ja kuvaukseksi tutkimus ilmiöstä. (Kananen 2013, 103.)

Aineisto ositetaan eli jaetaan asiasisältöihin eli segmentteihin. Segmentti muodostaa yhden asian tai muuttujan, jolle annetaan nimi eli luokka. Luokat koodataan eli numeroidaan tai asialle annetaan nimi. Raakakoodauksen jälkeen segmenttejä voidaan yhdistää, että samaa tarkoittavat asiat saadaan saman käsitteen alle seuraavalla tasolla. Näin hajotettu aineisto yhdistetään uudelleen tutkimusongelman tarpeen mukaisesti ja siitä tehdään tulkinta. Case-aineiston luokittelussa voidaan käyttää aineistolähtöistä luokittelua, teoriapohjaista luokittelua tai niiden yhdistelmiä. Teoriapohjaisessa luokittelussa luokat ja käsitteet johdetaan

teorioista tai malleista ja yritetään etsiä teorioita vastaavia rakenteita. Aineistolähtöisessä luokittelussa luokittelukehikko nousee aineistosta. Luokittelu muokautuu luokittelun ja tutkijan ymmärryksen lisääntyessä. (Kananen 2015, 104.)

Aineiston analyysi on siis prosessi. Analyysitekniikat eivät vain jäsennä tutkimusaineistoa vaan niiden perusteella saadaan havaintoja. Tässä prosessissa tutkijan aineiston parissa tekemä työ ja aiheen teoriaan perehtyneisyys nivoutuvat yhteen. Aineisto ja teoria keskustelevat keskenään, vaikkakin hieman erikielisesti. Näiden oivallusten perusteella syntyy tulkinta. (Ronkainen ym. 2013, 126.)

Tässä tutkimuksessa kyselylomakkeeseen vastaaminen toteutettiin kontrolloituna informoituna kyselynä yhdelle oppilasryhmälle (n.16-20 oppilasta) kerrallaan. Kyselylomakkeet jaettiin jokaiselle henkilökohtaisesti oppilaanohjauksen tunnilla. Oppilaat informoitiin kyselyn sisällöstä ja tarkoituksesta. Vastajat saivat suulliset ohjeet kyselyn täyttämiseen ja kysymykset käytiin läpi heidän kanssaan. Halutessaan vastajat saivat esittää tarkentavia kysymyksiä. Näin vastausprosentti saatiin korkeaksi, kaikki paikalla olleet vastasivat kyselyyn. Oppilaille varattiin riittävästi aikaa vastata rauhassa kysymyksiin. Kyselylomake on liitteenä (Liite 1).

Kyselylomake koostui kahdesta eri osiosta: oppilaanohjaus ja TET- kokemukset. Molemmissa osioissa alussa oli kymmenen suljettua väittämää, joihin vastattiin Likert-asteikolla 1-5. Vastausvaihtoehtoina olivat 1=täysin eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 3=ei samaa eikä eri mieltä, 4=jokseenkin samaa mieltä, 5=täysin samaa mieltä. Oppilaanohjausosiossa oli yksi monivalintakysymys, joka kartoitti oppilaanohjauksen hyviä menetelmiä (Kysymys 11) sekä kolme avokysymystä.

Vuoden 2019-2020 kyselyssä (Liite 2) oli kaksi suljettua väittämää (Kysymykset 11 ja 12) enemmän kuin 2018-2019 (Liite 1) kyselyssä. Väittämät liittyivät oppilaanohjauksen tarpeellisuuteen 8.-luokalla ja etäopetuksen ohjauksen onnistumiseen. Lisäksi yksi avokysymys liittyi etäopiskeluun (Kysymys 13). Kysymykset lisättiin vuoden 2019-2020 kyselyyn, koska ne nähtiin ajankohtaiseksi ja tarpeelliseksi oppilaanohjauksen näkökulmasta, edellisenä vuonna niitä ei koettu tarpeelliseksi. TET-kokemusosiossa oli molempina vuosina yksi avokysymys jakson kokemuksista ja kehitysideoista.

Osa oppilaanohjausosion kysymyksistä (Kysymykset 1,2,5,10,14,15) koski henkilökohtaiseen opiskeluun ja ohjaukseen liittyviä asioita. Kysymykset 3 ja 4 sekä kysymykset 6-9 koskivat nivelvaiheohjausta ja -yhteistyötä. Oppilaanohjaukseen liittyvä palaute ja kehittämisideat kysyttiin kysymyksillä 16 ja 17.

Jokaisen vastaajan lomake numeroitiin ja lomakkeiden kymmenen (v. 2020 12) suljetun kysymyksen tulokset (Likert asteikko 1-5) syötettiin Excel-taulukkolaskentaohjelman koontipohjaan (matriisi). Taulukkolaskentaohjelmaa hyödyntäen tuloksista laskettiin tilastollisia arvoja, kuten keskiarvo (mean), keskihajonta (sd), mediaani (Md), moodi (Mo) ja vaihteluväli (range). Tulokset raportoitiin taulukoilla ja erilaisilla havainnollisilla graafeilla. Tulokset analysoitiin havainnollisten graafien lisäksi tekstinä.

Monivalintakysymyksen vastaukset kirjoitettiin matriisiin ja tulos havainnollistettiin ympyrädiagrammina. Kyselylomakkeen avoimien kysymysten käsittely aloitettiin kirjoittamalla vastaukset kysymyksittäin Excel-taulukkoon. Vastauksista havainnollistui laadullisen aineiston kokonaiskuva. Taulukoidusta aineistosta poimittiin keskeiset esille nousseet asiasisällöt (segmentti), joille annettiin nimi. Vastaukset jaoteltiin näiden esille nousseiden asiasisältöjen alle, apuna käytettiin eri väreisiä ylivivauksia. Hajotettu aineisto yhdisteltiin uudelleen ja tuloksista tehtiin tutkimusongelman mukaisesti tulkintaa. Oppilaanohjaus osion loppuksi oli yksi avokysymys, jossa oppilaat saivat antaa "risuja ja ruusuja" oppilaanohjauksesta ja opinto-ohjaajan työstä. Kommenttien pohjalta tulokset luokiteltiin positiivisiin ja kehitettäviin asioihin. Tulosten perusteella nostettiin esiin keskeisimmät kehittämisideat. Osasta kysymyksiä poimittiin myös suoria lainauksia.

Kyselylomakkeen TET-jaksoa koskevissa kysymyksissä oli kymmenen suljettua Likert-asteikolla arvioitavaa kysymystä ja yksi avokysymys, jossa oppilaat saivat kertoa kommentteja ja kehittämis ehdotuksia. Kysymykset 1 ja 4 sekä 8-10 koskivat TET-jakson toteutusta eli paikan hankintaa, TET-jakson sujumista, määrää, ajankohtaa ja TET-jakson vaikutusta tulvaisuuden suunnitelmiin. Kysymykset 2, 5 ja 6 kertoivat TET-jaksoon liittyvästä ohjauksesta ja kysymykset 3 ja 7 TET-jaksoon liittyvistä dokumenteista. Kysymyksen 11 avovastaukset koottiin matriisiin ja kommentit luokiteltiin vastauksista esille tulleiden keskeisten asiasisältöjen mukaan. Tulokset raportoitiin sanallisesti ja graafein.

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Kyselytutkimus

Kyselytutkimukseen osallistui neljä 9. luokkaa kahtena eri lukuvuotena 2018-2019 ja 2019-2020 eli yhteensä kahdeksan eri oppilasryhmää (N=118). Kyselylomakkeeseen vastaaminen toteutettiin kontrolloituna informoituna kyselynä toukokuun lopussa ennen lukuvuoden päättymistä. Kyselylomakkeet jaettiin jokaiselle henkilökohtaisesti oppilaanohjauksen tunnilla, minkä vuoksi vastausprosentti saatiin korkeaksi (100 %). Kaikki paikalla olleet vastasivat kyselyyn. Kyselylomake toteutettiin kaksipuoleisena A4-paperilomakkeena. Toinen puoli sisälsi oppilaanohjaukseen liittyvät kysymykset, toinen puoli TET-jaksoon liittyvät kysymykset.

Lukuvuonna 2018-2019 kyselyyn osallistui yhteensä 55 oppilasta. Kaikki oppilaat vastasivat oppilaanohjausta koskeviin kysymyksiin. Työelämäntutustumisjaksoa (TET-jaksoa) koskeviin kysymyksiin vastasi 87,3 % vastaajista eli seitsemän oppilasta ei vastannut kyselylomakkeen toisen puolen kysymyksiin. Lukuvuonna 2019-2020 kyselyyn osallistui 63 oppilasta. Vastausprosentti oppilaanohjausta koskeviin kysymyksiin oli 100 %, neljä oppilasta ei vastannut TET-jaksoa koskeviin kysymyksiin eli vastausprosentti oli näiden kysymysten osalta 93,7 %.

Tutkimuskysymys oli selvittää 9. luokan oppilaanohjauksen ja siihen kuuluvan TET-jakson nykytila ja mahdolliset kehittämiskohteet. Tuloksia käsiteltiin tutkimuskysymyksittäin: oppilaanohjauksen nykytila, nivelvaiheyhteistyö ja -ohjaus ja TET-jakson toteutus, ohjaus ja dokumentit.

5.2 Oppilaanohjauksen nykytila

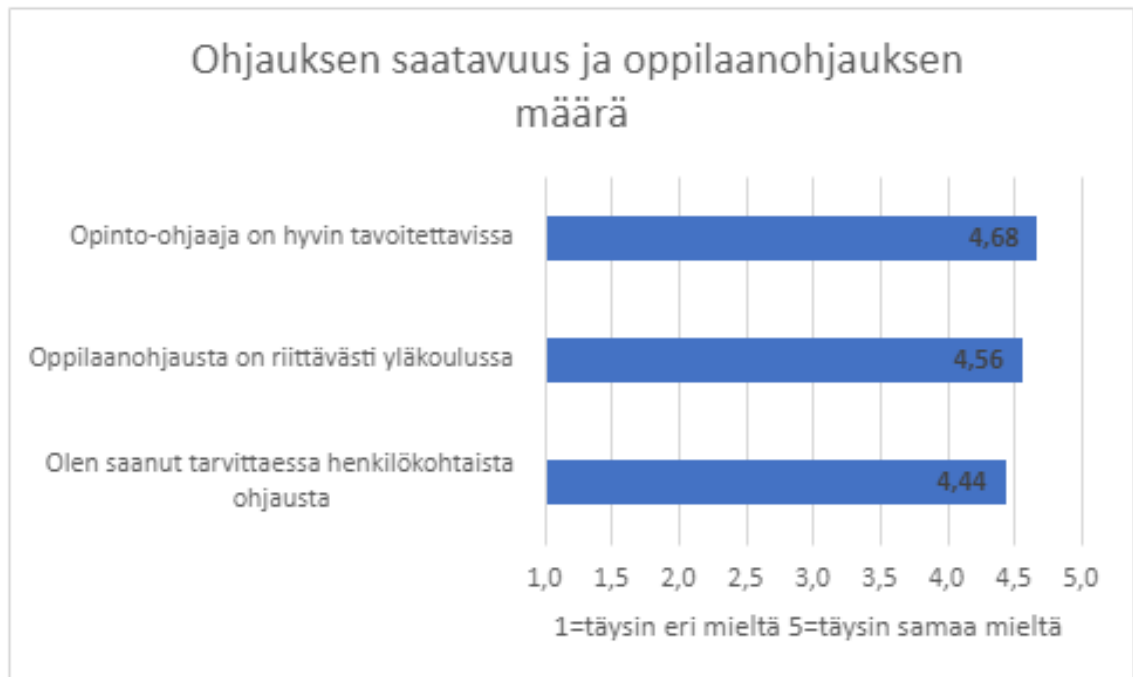
Oppilaanohjausta koskevien suljettujen kysymysten (Kysymykset 1-10) keskiarvojen perusteella, oppilaat arvioivat jokaisen osa-alueen keskiarvollisesti yli neljä (ka 4,3-4,7). Jokaisessa kysymyksessä moodi ja mediaani saivat arvoiksi neljä tai viisi. Suurimmat keskiarvot liittyivät jatko-opintoihin hakeutumisen ohjaukseen (ka 4,7) ja opinto-ohjaajan tavoitettavuuteen. Tyytyväisyys tutustumiskäynteihin nousi keskiarvojen perusteella kolmanneksi (ka 4,6). Samoissa kysymyksissä oli myös pienimmät keskihajonnat (sd 0,5-0,64) ja vaihteluvälit (range 2).

Taulukosta 2 selviää, että ohjaukseen liittyvistä suljetuista kysymyksistä (arviointi Likert asteikolla 1-5) oppilaat olivat eniten tyytyväisiä opinto-ohjaajan tavoitettavuuteen (ka 4,68) ja oppilaanohjauksen määrään (ka 4,56).

Taulukko 2. Tutkimuksen oppilaanohjausta koskevien suljettujen kysymysten tilastollisia arvoja (mean, sd, Mo, Md, range) (n=112)

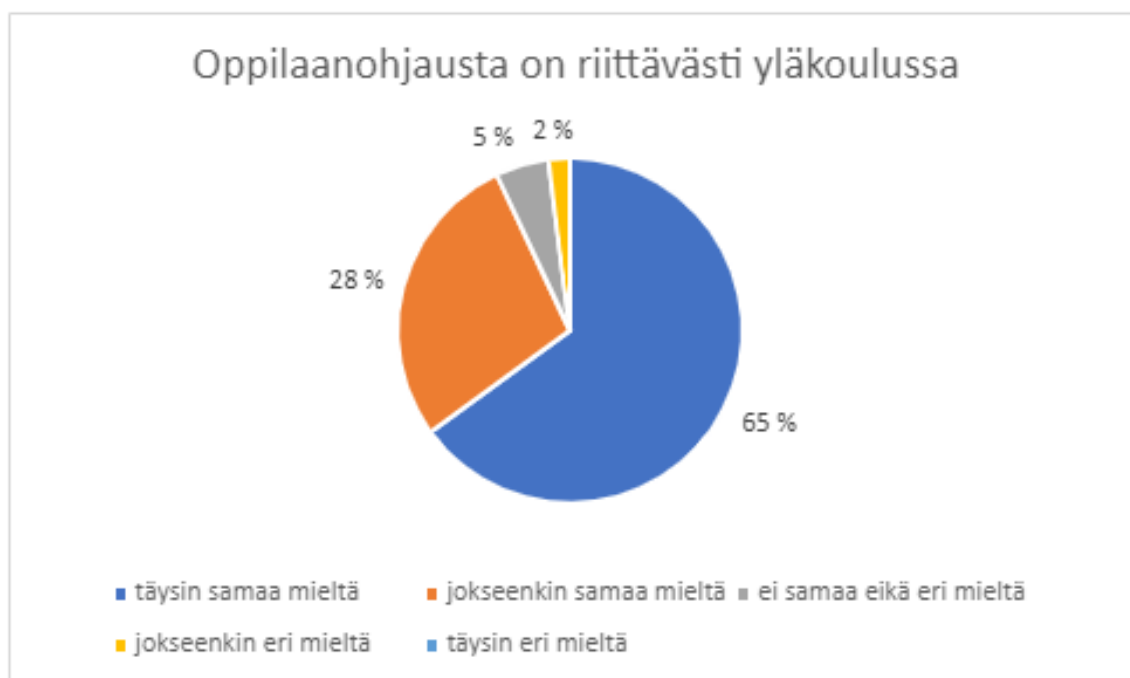
	mean	sd	Mo	Md	range
Opiskelu on sujunut hyvin lukuvuoden aikana	4,29	0,65	4	4	2
Olen saanut tarvittaessa henkilökohtaista ohjausta	4,44	0,74	5	5	3
Ohjauskeskustelu(t) ennen yhteishakua on tarpeellinen	4,38	0,81	5	5	4
Ohjauskeskustelun ajankohta (marras-tammikuu) on hyvä	4,47	0,69	5	5	3
Opinto-ohjaaja on hyvin tavoitettavissa	4,68	0,5	5	5	2
Olen tyytyväinen tutustumiskäynteihin eri oppilaitoksiin	4,57	0,64	5	4	2
Opinto-ohjaajien vierailut eri oppilaitoksista on tarpeen	4,23	0,89	5	5	3
Oppilaiden vierailut opon mukana eri oppilaitoksista on tärkeitä	4,47	0,72	5	5	3
Olen saanut riittävästi ohjausta jatko-opintoihin hakeutumiseen	4,70	0,53	5	5	2
Oppilaanohjausta on riittävästi yläkoulussa	4,56	0,68	4	4	3

Oppilaat olivat tyytyväisiä (ka 4,44) henkilökohtaisen ohjauksen mahdollisuuteen, silloin kun sitä kokevat tarvitsevansa (Kuvio 4). Jatko-opintoihin liittyvä ohjaus käsitellään nivelvaiheohjauksen yhteydessä.

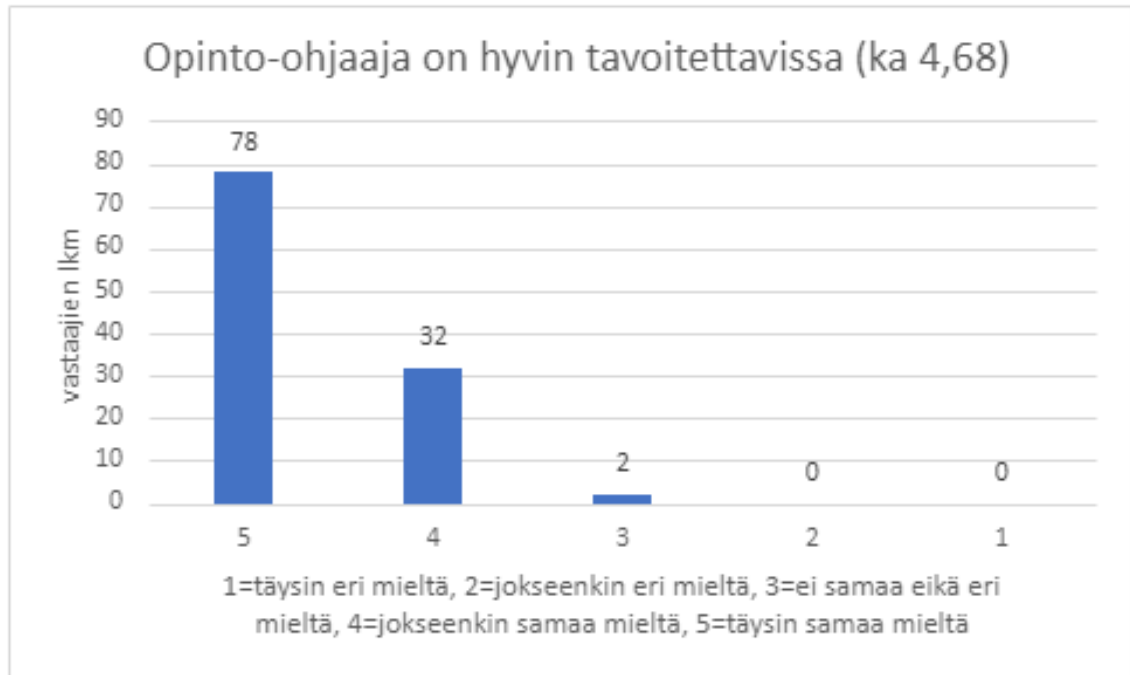
Kuvio 4. Ohjauksen saatavuus ja oppilaanohjauksen määrä yläkoulussa. Keskiarvot. (n=112) (Asteikko: 1=täysin eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 3=ei samaa eikä eri mieltä, 4=jokseenkin samaa mieltä, 5=täysin samaa mieltä)

Oppilaanohjauksen määrä kokonaisuudessaan yläkoulussa koettiin riittäväksi (Kuvio 5). 93 % oppilaista oli täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että oppilaanohjausta on riittävästi yläkoulussa. Jokseenkin eri mieltä oli 2 % oppilaista. Kolmas osa oppilaista oli täysin samaa mieltä, että oppilaanohjauksen tunteja tulisi olla myös 8. luokalla.

Kuvio 5. Oppilaanohjauksen määrä yläkoulussa. (n=112)

Lähes kaikki oppilaat (110) olivat täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että opinto-ohjaaja on hyvin tavoitettavissa, vain kaksi oppilasta ei ollut samaa eikä eri mieltä (Kuvio 6). Kysymyksen keskiarvo oli 4,68. Keskihajonta $sd=0,5$, moodi (Mo)=5, mediaani (Md)=5 ja vaihteluväli ($range$)=2.

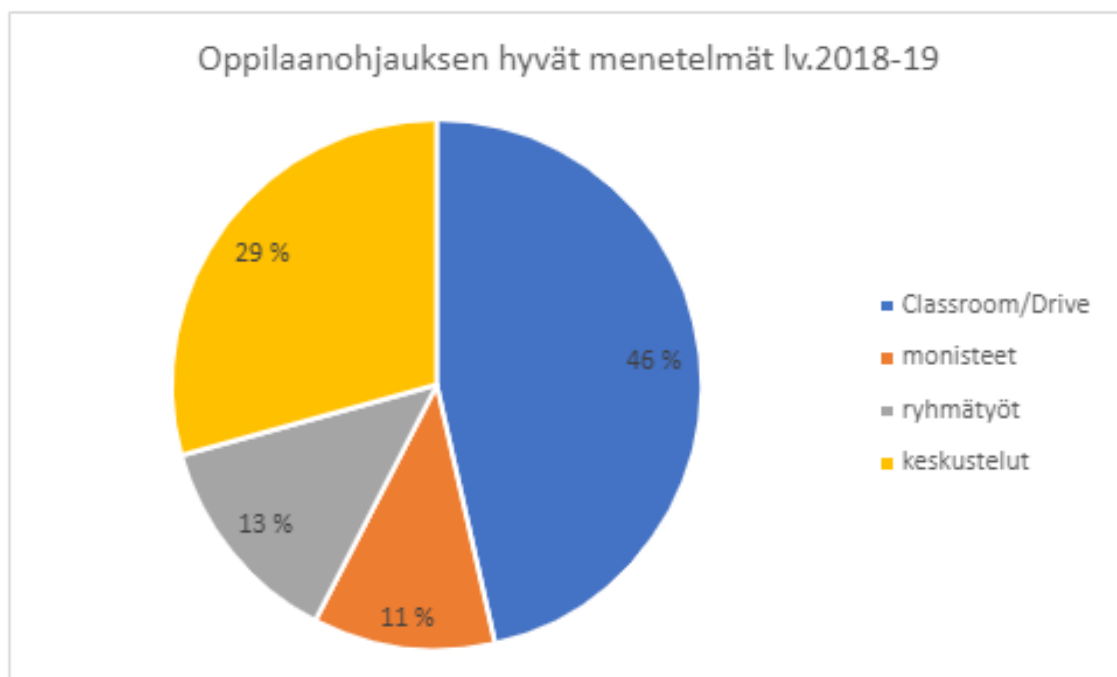
Kuvio 6. Opinto-ohjaajan tavoitettavuus. ($n=112$) (Asteikko: 1=täysin eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 3=ei samaa eikä eri mieltä, 4=jokseenkin samaa mieltä, 5=täysin samaa mieltä)

Kyselystä ilmeni, että oppilaat ovat pääosin saaneet henkilökohtaista ohjausta aina kun ovat tarvinneet (Kuvio 7). Vastaajista 87 % oli täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että he ovat saaneet henkilökohtaista ohjausta tarvittaessa. Vastausten keskiarvo oli 4,4. Vastauksien keskihajonta $sd=0,71$ ja vaihteluväli $range=3$.

Kuvio 7. Henkilökohtaisen ohjauksen saatavuus. (Asteikko: 1=täysin eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 3=ei samaa eikä eri mieltä, 4=jokseenkin samaa mieltä, 5=täysin samaa mieltä)

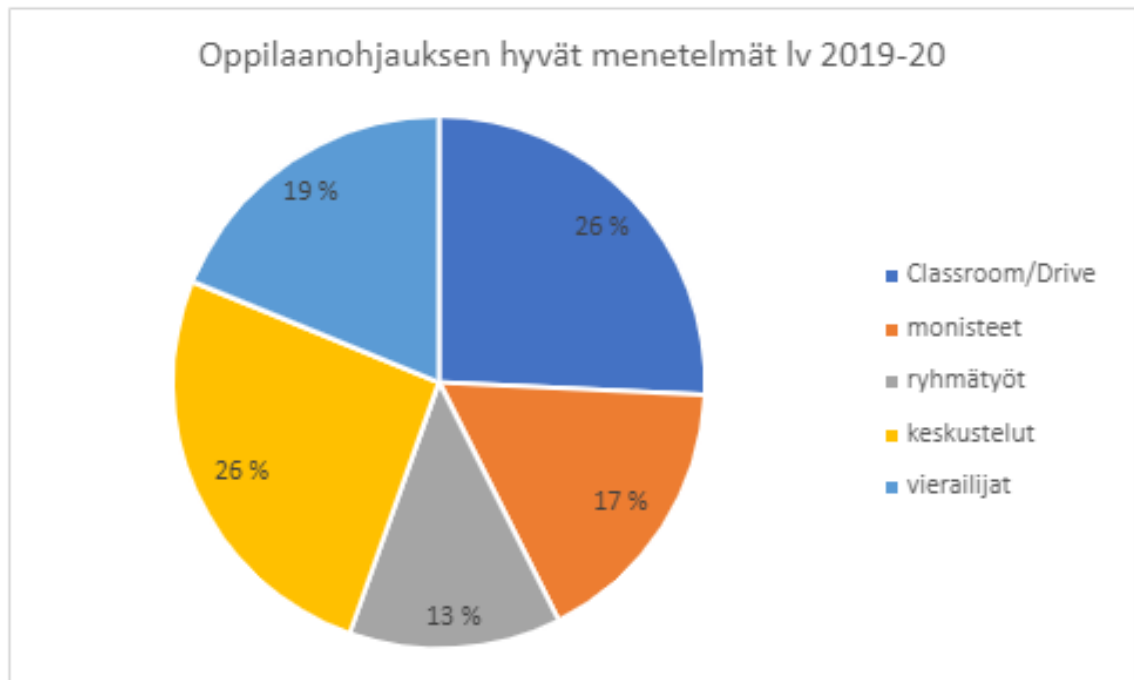
Kyselytutkimuksen oppilaanohjausosion kysymyksellä 14 kartoitettiin oppilaiden hyväksi kokemiaan oppilaanohjauksen työskentelytapoja. Vastausvaihtoehtoina oli a) Classroom/Drive, b) monisteet, c) ryhmätyöt, d) keskustelut. Oppilas pystyi valitsemaan useamman vaihtoehdon. Lukuvuoden 2019-2020 kyselyyn lisättiin vaihtoehdoksi myös vierailijat (vaihtoehto e), koska haluttiin saada selville nivelvaiheyhteistyön tarpeellisuus.

Kuvio 8. Oppilaanohjauksen hyvät menetelmät lv. 2018-2019. (n=89)

Kuviosta 8 ilmenee, että lukuvuonna 2018-2019 lähes puolet (46 %) oppilaista piti Classroomia/Drivea hyvänä opiskelumenetelmänä oppilaanohjauksen tunneilla. Noin kolmasosa oppilaista (29 %) koki keskustelut hyväksi opiskelumuodoksi. Lukuvuoden 2019-20 kyselyn perusteella yhtä hyväksi menetelmiksi nousivat Classroom/Drive sekä keskustelut (26 %). Uutena vaihtoehtona kyselyssä oli myös vierailijat, heidät koki tärkeäksi lähes viidesosa vastanneista eli 19 %. Lisäksi lukuvuonna 2019-20 kysymyksen 14 yhteydessä oli mahdollisuus perusteluille.

Sanallisista perusteluista päällimmäisenä nousi esille, että tietokoneella toteutettavat (Classroom/Drive) tehtävät ovat mielekkäitä tehdä, tehtävät pysyvät tallessa ja itsenäisesti tehtävissä harjoituksissa pystyy keskittymään paremmin. Keskustelu koettiin nopeaksi, tehokkaaksi ja rennoksi tavaksi oppia asioita. Toisten mielipiteet koettiin tärkeiksi ja oppilaiden mukaan keskustelemalla tiedot saa suoraan ja asiat on helpompi ymmärtää.

Kuvio 9. Oppilaanohjauksen hyvät menetelmät lukuvuonna 2019-2020. (n=145)

Lukuvuoden 2019-2020 kyselyssä ilmeni, että noin neljäsosa oppilaista (26 %) koki oppilaanohjauksen tunneilla käytävät keskustelut hyväksi tavaksi oppia asioita. Noin viidesosa (19 %) oppilaista piti tärkeänä koululla käyviä vierailijoita, jotka kertovat toisen asteen opinnoista, ammasteista ja työelämäkokemuksista.

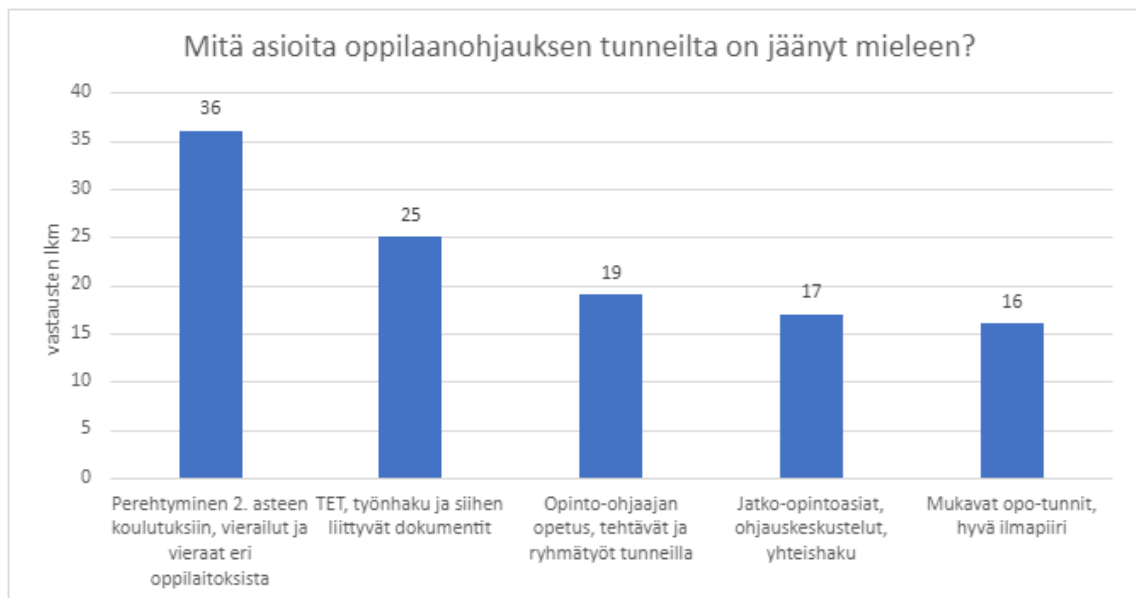
Lisäksi kyselyssä haluttiin selvittää avokysymyksen (Kysymys 15) avulla, mitä asioita oppilaanohjauksen tunneilta on jäänyt erityisesti oppilaiden mieleen. Avokysymys ei rajoitu vastausvaihtoehtoihin vaan kaikki oppilaiden tärkeiksi kokemat asiat tuli vastauksissa esille. Avovastauksesta poimittiin yhteensä 113 mieleen jäänyttä asiaa. Vastausten prosenttijakaumat on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3. Oppilaanohjauksen tunneilta mieleen jääneet asiat

	%-osuus	lkm
Perehtyminen 2. asteen koulutukseen, vierailut ja vieraat eri oppilaitoksista	32	36
TET, työnhaku ja siihen liittyvät dokumentit	22	25
Opinto-ohjaajan opetus, tehtävät ja ryhmätyöt tunneilla	17	19
Jatko-opintoasiat, ohjauskeskustelut, yhteishaku	15	17
Mukavat oppilaanohjauksen tunnit, hyvä ilmapiiri	14	16

Seuraavassa kuviossa (Kuvio 10) tarkastellaan vastausten lukumääriä aineistosta nousseiden asiakokonaisuuksien mukaisesti. Eniten (32 %) 9. luokan oppilaanohjauksen tunneilta on jäänyt mieleen toisen asteen koulutusmahdollisuuksiin perehtyminen oppilaanohjauksen tunneilla, vierailut eri oppilaitoksiin kuten ammatillisiin oppilaitoksiin ja lukiokoulutukseen. Samoin eri oppilaitoksista tulevat vierailijat, opot ja heidän mukanaan tulevat oppilaat, ovat jääneet mieleen. Toiseksi eniten, noin viidesosa (22 %) mieleen jääneistä asioista koski työelämään tutustumista (TET-jaksoa), työnhakuun liittyviä asioita ja dokumentteja mm. CV ja työhakemus. Kolmanneksi eniten (15 %) mainintoja oli opinto-ohjaajan opetukseen liittyen sekä tuntitehtäviin, kuten tietokoneella tehtävät harjoitukset, Classroomin käyttö sekä ryhmätyöt. Lähes yhtä paljon (14 %) mieleen jääneitä asioita olivat jatko-opintoihin liittyvät asiat, ohjauskeskustelut, mukavat oppilaanohjauksen tunnit sekä rento ilmapiiri. Kuvioista 10 selviää mieleen jääneiden asioiden lukumäärällinen jakauma.

Kysymyksellä 16 selvitettiin asioita, joita oppilaat jäivät kaipaamaan oppilaanohjauksessa. Eniten oppilaat jäivät kaipaamaan oppitunneilla käytyjä keskusteluja sekä opinto-ohjaajan kanssa käytyjä juttelutuokioita. Toisena oppilaiden vastauksissa esille nousivat mukavat ja rauhalliset oppilaanohjauksen tunnit.

Kuvio 10. Oppilaanohjauksen tunneilta mieleen jääneet asiat. (n=113)

Kysymyksen 17 "Risuja ja ruusuja" opinto-ohjaajalle kommentteista ilmeni, että pääosin oppilaanohjauksen tunnit olivat oppilaille mieleen ja tunneilla oli käsitelty

heidän tärkeiksi kokemiaan asioita monipuolisesti. Opinto-ohjaaja oli oppilaiden mielestä pitänyt heidät ajan tasalla opiskeluun ja hakeutumiseen liittyvissä asioissa. Oppilaanohjauksen toimintamallit mainittiin hyväksi. Oppitunneilla käydyt keskustelut nousivat myös esille positiivisina asioina. Opinto-ohjaajan antama apu ja tuki sekä yleinen auttamisen halu mainittiin useammassa vastauksessa. Lisäksi oppilaat kokivat saaneensa paljon tietoa eri opiskelupaikoista. Toisen asteen opinto-ohjaajien vierailuilla mukana olevien oppilaiden merkitys mainittiin mukavaksi asiaksi. Kysymykseen 17 kommentteja kirjoitti 61 vastaajaa (N=103). Vastauksista nousi esille 42 positiivista kommenttia ja 19 kehittämiseen liittyvää kommenttia. Seuraavassa poimintoja esille tulleista positiivisista kommenteista.

" Pidät oppilaat ajan tasalla sekä kerrot hyvin monipuolisesti asioista! Jatka samaan malliin."

" Aktiivinen ja puhelias opo ja annat aina apua kun sitä tarvitsee."

" Olet opettanut mainiosti ja keskusteluista sai hyvää ja tarpeellista infoa."

"Positiivinen aina!"

" Opin paljon eri opiskelupaikoista!"

"Kiitos paljon avustasi ja tuesta."

" Tunneilla oli kivaa, kun tunneilla oli oppilaita vierailijoina."

" Yksi mukavimmista opettajista, jolla riittää kärsivällisyyttä."

Kommenttien perusteella kehittämistä oli oppitunneilla käytävien asioiden määrässä, osa koki oppitunneilla olevan liikaa asiaa. Osa oppilaista koki, että opinto-ohjaajan oppitunneilla kertomat asiat kerrottiin liian nopeasti eli opinto-ohjaaja puhui liian nopeaa. Esille nousi myös se, että tunnin loppuun jäi liian vähän aikaa tehdä tehtäviä, toisaalta tunneilla käytyjä keskusteluita pidettiin hyvinä. Osa halusi lisää oppilaanohjauksen tunteja. Alla kehittämiseen liittyviä kommentteja.

" Ei niin paljon asiaa kerralla."

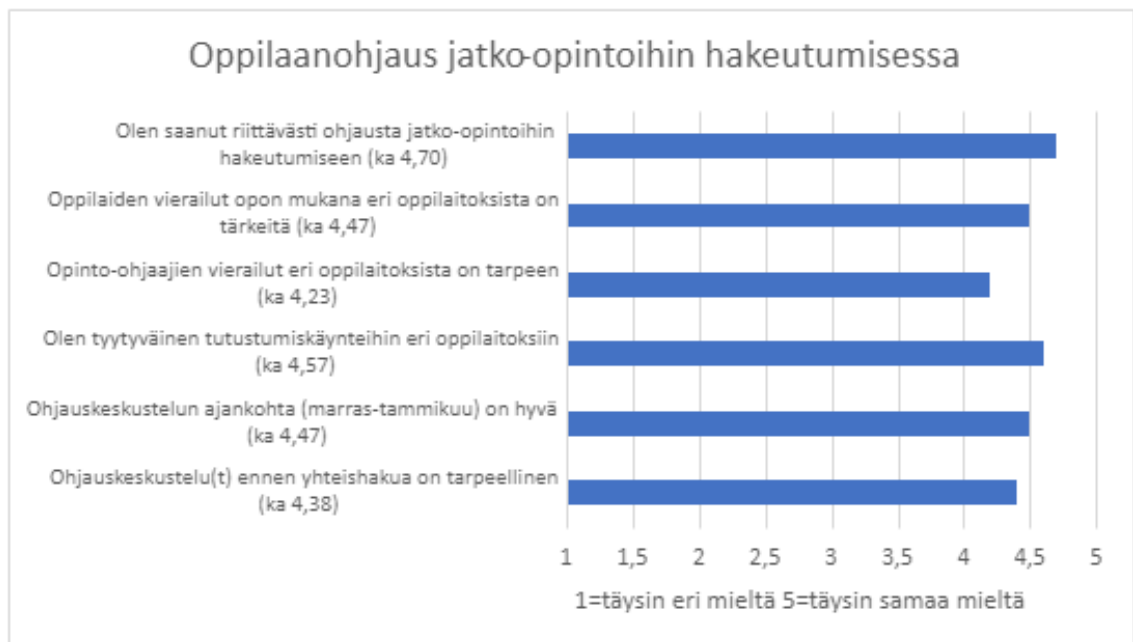
" Kerrot kaikki tarpeelliset asiat, joskus voisit puhua hitaammin."

" Lisää tunteja!"

" Tunneilla vois olla enemmän "hiljaista" aikaa töille."

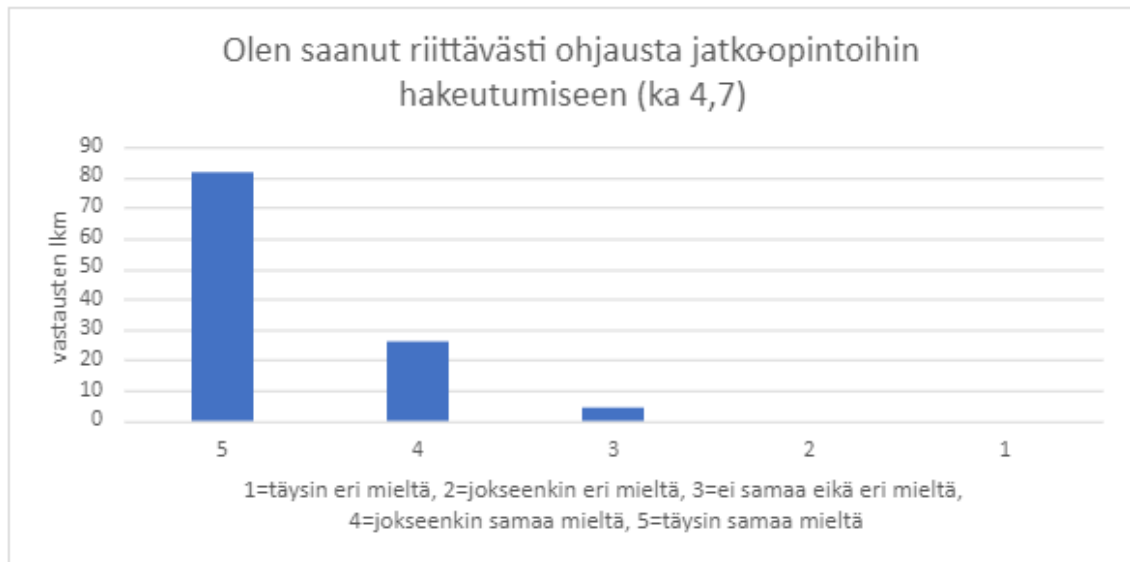
5.3 Nivelvaiheyhteistyö ja -ohjaus

Seuraavassa kuviossa (Kuvio 11) esitetään kyselyyn vastanneiden kokemuksia jatko-opintoihin hakeutumiseen ohjaamisesta, ohjauskeskustelun tarpeellisuudesta ja ajankohdasta, oppilaitoksiin suuntautuvien vierailujen ja koululle tulevien vierailijoiden (opinto-ohjaajat ja oppilaat) tarpeellisuudesta. Kuviosta nähdään, että oppilaat ovat suurimmaksi osaksi tyytyväisiä oppilaanohjaukseen jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvissä asioissa (ka 4,70). Lähes yhtä tyytyväisiä oppilaat ovat olleet tutustumiskäynteihin eri oppilaitoksiin (4,57).

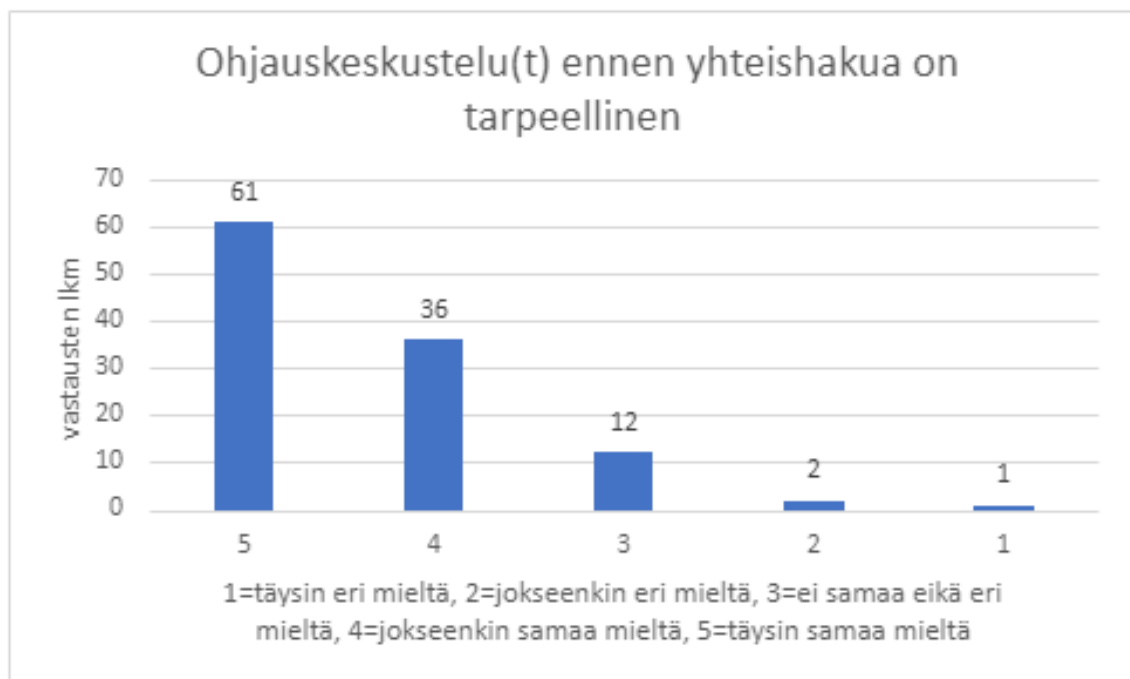
Kuvio 11. Oppilaanohjaus jatko-opintoihin hakeutumisessa. (n=112) (Asteikko: 1=täysin eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 3=ei samaa eikä eri mieltä, 4=jokseenkin samaa mieltä, 5=täysin samaa mieltä)

Opinto-ohjaajien vierailut eri oppilaitoksista koettiin vähiten tarpeelliseksi (ka 4,23). Opinto-ohjaajien mukana tulevien oppilaiden vierailut (Kysymys 8) koettiin tärkeämmäksi kuin opinto-ohjaajien vierailut (ka 4,47). Vastausten keskihajonta (sd) oli 0,72, moodi (Mo) oli 5, mediaani (Md) oli 5 ja vaihteluväli (range) oli 3.

Kuvio 12. Ohjauksen riittävyys jatko-opintoihin hakeutumisvaiheessa. (n=112)

Kysymys 9 koski ohjauksen riittävyttä 9.-luokalla eli jatko-opintoihin hakeutumisvaiheessa (Kuvio 12). Suurin osa (96 %) oppilaista oli täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä. Täysin samaa mieltä oli 73 % oppilaista. Kuvioista 13 ilmenee, että 87 % oppilaista koki ohjauskeskustelun tärkeäksi (kysymys 3.) ennen yhteishakua, he olivat täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä. Yksi oppilas ei kokenut ohjauskeskustelua lainkaan tarpeelliseksi. Vastausten keskiarvo (mean) oli 4,7, keskihajonta (sd) oli 0,81, moodi (Mo) oli 5, mediaani (Md) oli 5 ja vaihteluväli (range) oli 4.

Kuvio 13. Ohjauskeskustelujen tarpeellisuus ennen yhteishakua. (n=112)

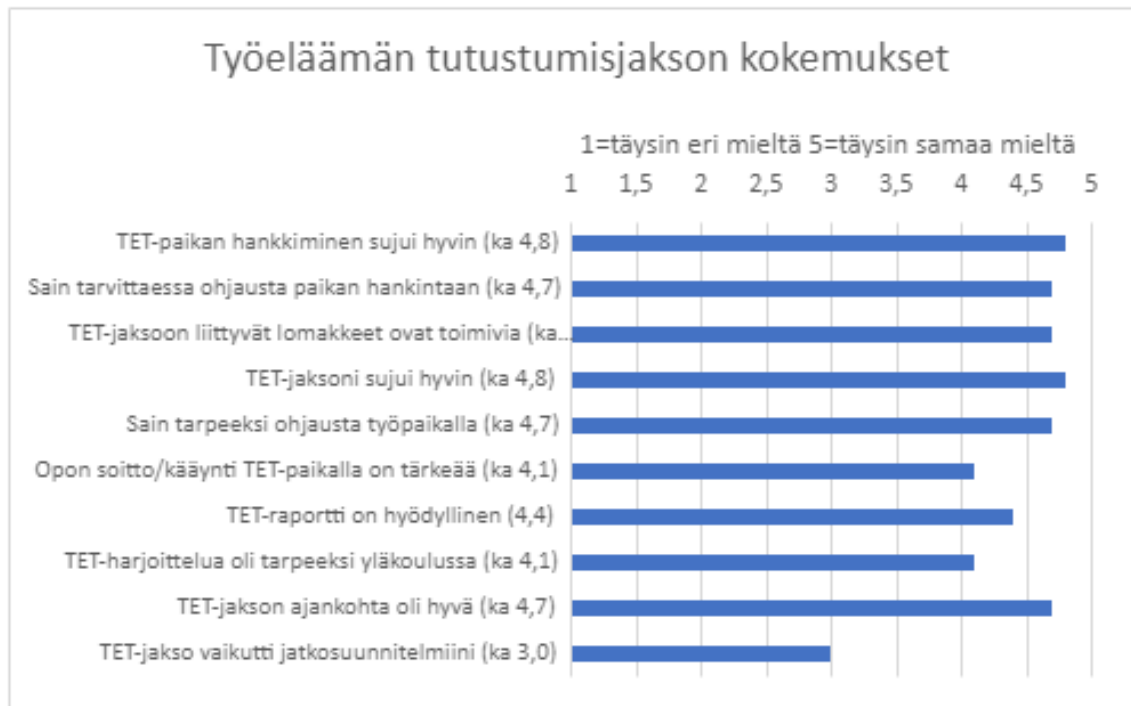
5.4 TET-jakson toteutus, ohjaus ja dokumentit

Työelämään tutustumisjaksoa koskevien kysymysten (Kuvio 14) keskiarvojen perusteella, TET-paikan hankkiminen ja TET-jakson onnistuminen arvioitiin korkeimmiksi (ka 4,8). Taulukossa 5 on esitetty TET-jaksoa koskevien kysymysten tilastollisia arvoja. Keskihajonta kysymyksessä yksi oli 0,40 ja vaihteluväli oli 1. Toiseksi korkein keskiarvo (4,7) oli paikan hankkimiseen tarvittavan ohjauksen määrään (Kysymys 2) ja työpaikalla saatuun ohjaukseen (Kysymys 5) liittyvät kysymykset. Myös TET-jakson ajankohta (Kysymys 9) koettiin hyväksi, keskiarvo oli 4,7 ja keskihajonta 0,56.

Taulukko 4. Kyselylomakkeen TET-kokemuksia koskevien kysymysten (1-10) tilastollisia arvoja. (n=103)

TET-kokemukset	mean	sd	Mo	Md	range	n
TET-paikan hankkiminen sujui hyvin	4,81	0,40	5	5	1	103
Sain tarvittaessa ohjausta paikan hankintaan	4,69	0,56	5	5	2	103
TET-jaksoon liittyvät lomakkeet ovat toimivia	4,67	0,61	5	5	4	103
TET-jaksoni sujui hyvin	4,81	0,44	5	5	2	103
Sain tarpeeksi ohjausta työpaikalla	4,67	0,60	5	5	2	103
Opon soitto/käynti TET-paikalla on tärkeää	4,07	0,98	5	4	4	103
TET-raportti on hyödyllinen	4,38	0,86	5	5	4	103
TET-harjoittelua oli tarpeeksi yläkoulussa	4,13	1,05	5	5	4	103
TET-jakson ajankohta oli hyvä	4,68	0,56	5	5	2	103
TET-jakso vaikutti jatkosuunnitelmiini	3,00	1,51	1	3	4	103

TET-jakson toteutusta koskevien kysymysten keskiarvoissa oli suurta vaihtelua, keskiarvot vaihtelivat 3,0-4,8. Reilusti pienin keskiarvo oli kysymyksessä 10, joka käsitteli TET-jakson vaikutusta jatkosuunnitelmiin (ka 3,0). Vaihteluväli kysymyksessä oli neljä. Toiseksi pienin keskiarvo oli TET-harjoittelun määrän riittävyys yläkoulussa (Kysymys 8), keskiarvo oli 4,13. Keskihajonta kysymyksessä kahdeksan oli 1,05 ja vaihteluväli oli 4.

Kuvio 14. Työelämään tutustumisjakson kokemukset lukuvuosina 2018-2019 sekä 2019-2020. (n=103)

Taulukosta 5 ilmenee, että 50 % oppilaista on täysin samaa mieltä TET-harjoittelun riittävydestä yläkoulussa. Viidesosa oppilaista oli jokseenkin samaa mieltä ja toinen viidesosa ei ollut samaa eikä eri mieltä. Täysin eri mieltä oli 2 % oppilaista.

Taulukko 5. TET-harjoittelua oli tarpeeksi yläkoulussa (Kysymys 8) (n=103)

	vastausten lkm	%-osuus
5=Täysin samaa mieltä	52	50 %
4=Jokseenkin samaa mieltä	22	21 %
3=Ei samaa eikä eri mieltä	21	20 %
2=Jokseenkin eri mieltä	6	6 %
1=Täysin eri mieltä	2	2 %

TET-jakson ohjausta koskevat kysymykset liittyivät TET-paikan hankinnan ohjaukseen (Kysymys 2), työpaikalla tapahtuvan ohjauksen riittävyteen (Kysymys 5) sekä opinto-ohjaajan soittojen ja työpaikkakäyntien tärkeyteen (Kysymys 6). Näiden kysymysten keskiarvot olivat välillä 4,1-4,7. Näistä pienin keskiarvo (4,07) oli kysymyksessä 6, joka koski ohjaukskäyntejä ja soittoja TET-jaksolla. Kysymyksen mediaani oli 0,98.

TET-jaksoon liittyviä dokumentteja koskevat kysymykset arvioitiin välille 4,38-4,67. TET-lomakkeiden toimivuutta ilmensi kysymys 3, jonka keskihajonta oli

0,61. Kysymyksellä seitsemän kysyttiin TET-raportin hyödyllisyyttä, keskiarvo tässä kysymyksessä oli 4,38, keskihajonta 0,86 ja vaihteluväli 4.

Opinnäytetyön TET-kokemuksia koskevan osion viimeisessä avokysymyksessä oppilaat kertoivat sanallisia kommentteja ja kehittämisideoita TET-jaksoon liittyen. Annettujen vastausten pohjalta päällimmäisinä asioina esiin nousivat seuraavat taulukossa 6 esitetyt asiat. Kysymykseen vastanneista 72 % kertoi TET-jakson sujuneen hyvin ja he kokivat sen mukavana ja hyödyllisenä kokemuksena. Vastanneista 15 % oli sitä mieltä, että työelämään tutustumista saisi olla enemmän. Vastaaajista kaksi oli saanut TET-paikasta itselleen kesätyön.

Taulukko 6. Kommentit TET-jaksolta (Kysymys 17) (n=54)

Kommentit TET-jaksolta	%	n
TET- jakso sujui hyvin/hyödyllinen kokemus	72 %	54
TET-jaksoja saisi olla enemmän	15 %	54
Sain TET-paikasta kesätyön	4 %	54

6 YHTEENVETO TULOKSISTA JA LUOTETTAVUUDEN ARVIOINTI

6.1 Toteutuksen arviointi

Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymyksenä oli selvittää Kemin kaupungin Karihaaran koulun 9. luokan oppilaanohjauksen ja siihen kuuluvan TET-jakson nykytila ja mahdolliset kehittämiskohteet. Tutkimuksen antamaa tietoa hyödynnetään käytännön ohjaustyössä ja huomioidaan perusopetuksen ohjaussuunnitelmassa.

Kyselytutkimukseen osallistui yhteensä neljä 9. luokkaa kahtena peräkkäisenä lukuvuotena. Tutkimuksen vastausprosentti oli kattava (100 %), koska kysely toteutettiin kontrolloituna informoituna kyselytutkimuksena oppilaanohjauksen opitunneilla. Molempina lukuvuosina kyselyt toteutettiin toukokuun lopussa, mikä osaltaan voi vaikuttaa siihen, että aivan kaikki 9. luokan oppilaat eivät olleet enää koulussa. Erityisesti toukokuussa 2020 tehdyssä kyselyssä, osa oppilaista ei palannut kahdeksi viikoksi kouluun kevään etäopetusjakson jälkeen (koronaepidemia).

Kyselylomake oli kaksipuoleinen A4-paperi. Kyselylomaketta ei ehditty testata suurella joukolla vaan yksittäisellä oppilaalla, joka itse oli opiskellut 9. luokalla edellisenä vuonna. Huoleellisempi testaus olisi tuonut esiin muutaman lomakkeen keesta tutkimustuloksia käsitellessä esiin tulleen puutteen.

Vaikka kysely toteutettiin informoituna, osa oppilaista ei ehkä kuunnellut ohjeita ja osin sen vuoksi osa ei täyttänyt lomakkeen TET-kokemuksia käsittelevää puolta. Muita syitä voivat olla yleinen huolimattomuus tai tahallinen vastaamatta jättäminen. Tutkimukseen osallistuneiden määrä oli niin suuri, ettei puuttuvilla vastauksilla ollut merkitystä, ne poistettiin matriisista.

6.2 Yhteenveto oppilaanohjauksen nykytilasta

Oppilaanohjauksen nykytilaa tutkittaessa korostui opinto-ohjaajan tavoitettavuus, kahta oppilasta lukuun ottamatta kaikki oppilaat olivat täysin samaa mieltä tai joksikin samaa mieltä siitä, että opinto-ohjaaja on hyvin tavoitettavissa. Henkilökohtainen ohjaus koetaan lähes yhtä tarpeelliseksi. Kyselyssä tuli esille, että oppilaanohjauksen määrä yläkoulussa on riittävä. Lukuvuoden 2019-2020 kyselystä selvisi, että noin kolmasosa oppilaista haluaisi oppilaanohjaustunteja ehdottomasti myös 8. luokalle.

Oppilaanohjauksen oppitunneilla käytetään erilaisia opiskelumenetelmiä. Tutkimuksessa päällimmäisenä oppilaiden mieleen jääneet asiat kuvaavat oppilaanohjauksessa tärkeiksi koettuja asiasisältöjä. Kyselytutkimuksen mukaan oppilaat pitävät parhaimpina menetelminä Googlen Classroom/Drive -oppimisympäristöä ja siellä suoritettavia tehtäviä. Oppilaiden perusteluina oli tehtävien pysyminen tallessa "pilvipalvelussa" ja tietokoneella itsenäisesti suoritettaviin tehtäviin on helppo keskittyä.

Oppilaanohjauksen tunnilla käytävät keskustelut nousivat esiin molemmissa kyselyissä. Rento ja hyvä ilmapiiri oppilaanohjauksen tunneilla sekä yhdessä käytävät keskustelut olivat oppilaiden mielestä nopeita ja tehokkaita tapoja oppia. Eniten oppilaat olivat jääneet kaipaamaan juuri näitä keskustelutuokioita sekä opinto-ohjaajan kanssa kahden käytyjä keskusteluja ("jutustelutuokioita"). Avokysymyksen tulkinnassa oli vaihtelua eli osa oppilaista ei ollut kuunnellut suullisia ohjeita ja he vastasivat yleisellä tasolla, mitä jäivät koulusta kaipaamaan. Tulosten analysoinnissa tämä huomioitiin niin, että asiasisällöistä osa luokiteltiin oppilaanohjauksen alle ja osa yleisemmin. Lukuvuonna 2019-2020 kyselyyn lisättiin yksi suljettu kysymys koskien etäopetuksen aikaista oppilaanohjauksen tuntien onnistumista ja etäohjausta. Oppilaat olivat tyytyväisiä molempiin, koska keskiarvo oli 4,36 ja vaihteluväli oli vain 2. Tulos oli hyvä ajatellen aikataulua millä etäopetukseen siirryttiin ja se, että siitä ei ollut aikaisempaa kokemusta.

6.3 Yhteenveto nivelvaiheyhteistyöstä ja -ohjauksesta

Yleisesti ottaen oppilaat olivat tyytyväisiä nivelvaiheen ohjaukseen, jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvään ohjaukseen oppilaat olivat erityisen tyytyväisiä. Henkilökohtaisen ohjauskeskustelun tärkeys ennen yhteishakua ei ollut niin suuri, tässä vastaukset vaihtelivat, joten osalle keskustelu on tosi tärkeä ja osalle taas ei. Näiden perusteella oppilaanohjauksen tunneilla kerrottavat asiat hakeutumiseen liittyen korostuvat, koska jatko-opintoihin liittyvään ohjaukseen oltiin tosi tyytyväisiä.

Lukuvuoden 2019-2020 kyselystä ilmeni oppituntien opiskelumenetelmien yhteydessä, että oppilaitoksista tulevia vierailijoita pidetään tärkeänä osana oppilaanohjauksen menetelmiä. Se on yksi hyvä ja konkreettinen keino toisen asteen koulutuksien tietämyksen lisäämisessä. Erityisesti oppilailla oli tutkimuksen mukaan

jäänyt oppilaanohjauksen tunneilta mieleen perehtyminen toisen asteen koulutuksiin, vierailut eri oppilaitoksiin ja oppilaitosten opojen ja oppilaiden vierailut koululle. Opinto-ohjaajien vierailut koululle eivät nousseet niin tärkeiksi suljettujen kysymysten perusteella, mutta avovastauksista ilmeni, että opinto-ohjaajien mukana tulevat oppilaat koettiin tärkeiksi.

6.4 Yhteenveto TET-jakson toteutuksesta ja ohjauksesta

Työelämään tutustumisjakson toteutukseen liittyen TET-paikan hankinta oli onnistunut lähes kaikilla oppilailla tosi hyvin. Yhtä hyvin oli sujunut itse TET-jaksokin. Yksikään oppilas ei ollut kokenut, että TET-jakso olisi mennyt huonosti. Tutkimuksen TET-jaksoa koskevasta avokysymyksestä, jossa oppilaat antoivat vapaasti kommentteja ja kehittämisideoita, nousi selkeästi esiin TET-jakson onnistuminen ja sujuvuus. Enemmistö oppilaista koki, että TET-jakso on mukava ja hyödyllinen kokemus.

TET-harjoittelun riittävä määrä erottui keskiarvojen perusteella tutkimuksessa hieman heikommaksi kuin muut TET-jakson toteutukseen liittyvät asiat. Kuitenkin puolet oppilaista koki, että TET-harjoittelua on riittävästi. Muutama oppilas oli sitä mieltä, että TET-harjoittelua ei ole lainkaan riittävästi. TET-jaksoa koskevan avokysymyksen kommentteissa nousi myös esille, että TET-harjoittelua saisi olla enemmän. Osan mielestä jaksot voisivat olla pitempiä. TET-jaksojen toteutusajankohtiin oltiin tyytyväisiä.

Tutkimuksessa selvisi, että TET-jakson vaikutus oppilaiden jatkosuunnitelmiin ei ole merkittävä. Kuitenkin noin viides osa oppilaista tykkäsi, että heillä TET-jakso vaikutti tuleviin suunnitelmiin jatko-opiskelupaikasta. Vastaukset jakautuivat asteikon ääripäihin eli viides osa oppilaista koki, ettei TET-jaksolla ollut lainkaan vaikutusta jatkosuunnitelmiin.

TET-jakson ohjaus sisältää opinto-ohjaajan antaman ohjauksen paikkaa haikissa, työpaikalla annettava ohjaus TET-jakson aikana sekä opinto-ohjaajan ohjaus TET-jakson aikana. Kyselystä nousi esille, että ohjaus ennen TET-jaksoa on ollut riittävää. Opinto-ohjaajan soittoja ja käyntejä TET-paikoilla ei koettu keskimäärin niin tärkeäksi kuin muut TET-jakson ohjaukseen kuuluvat asiat. Kuitenkin yli kolmasosa oppilaista koki soitot ja käynnit tärkeiksi.

Työelämään tutustumisjaksoon kuuluvien dokumenttien (TET-sopimus, TET-päiväkirja, TET-todistus ja TET-raportti) osalta TET-paikan hakemiseen ja arviointiin kuuluva sopimus ja todistus koettiin tärkeämmäksi kuin TET-päiväkirjan ja TET-raportin kirjoittaminen. Suurin osa oppilaista koki edellä mainitut dokumentit tärkeiksi, yhden mielestä ne eivät ole tärkeitä, siksi vaihteluväli oli suuri.

6.5 Opinnäytetyön eettisyyden ja luotettavuuden arviointi

Opinnäytetyön kyselytutkimusta varten saatiin tutkimuslupa Kemian kaupungin varhaiskasvatusjohtajalta (Liite 3). Kysely toteutettiin anonyymisti, joten vastajien tietoja ei ollut tiedossa missään vaiheessa tutkimusta. Ennen kyselylomakkeen jakamista oppilaille kerrottiin aineistonkeruun tarkoitus. Aineiston keräämiseen ja käsittelyyn osallistui vain tutkija. Kyselylomakkeet tuhottiin tutkimuksen valmistuttua. Tutkimuksen suunnitteluun ja toteutukseen on huomioitu erilaisia näkökulmia. Opinnäytetyössä on hyödynnetty myös aiempien tutkimusten tuloksia ja verrattu niitä tutkimustuloksiin.

Tutkimuksen luotettavuus (reliabelius) tarkoittaa tulosten tarkkuutta eli mittauksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia ja mittaustulosten toistettavuutta. Reliabiliteetti tarkoittaa mittaustulosten pysyvyyttä mittauksesta toiseen. (Vilka 2005, 161.)

Laadullisessa tutkimuksessa reliabiliteetti tarkoittaa aineiston analyysin ja käsittelyn luotettavuutta. Tutkimuksen luotettavuus on hyvä, kun toistetussa tutkimuksessa saadaan täysin sama tulos riippumatta tutkijasta. Reliabiliteettia eli mittauksen tarkkuutta arvioidaan tilastollisesti tutkimalla mittauksen vaihtelun määrää ja laatua. (Vehkalahti 2008, 16.)

Tuomi ja Sarajärvi (2002, 133) toteavat, että tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon myös puolueettomuus näkökulma. Tämä on tärkeää niissä yhteyksissä, joissa tutkija on osa yhteisöä, jota tutkitaan (Vilka 2015, 198). Tuloksia tulkittaessa oli puolueettomuus otettava huomioon, koska tutkija työskenteli koulussa opinto-ohjaajana.

Tapauksittain tutkimuksen, kuten kaiken tutkimustyön tulosten arviointi, perustuu täsmälliseen dokumentaatioon. Kaikki valinnat on kirjattu ja niille löytyy perustelut. Dokumentaation on oltava tarkkaa, jolloin jäljitettävyys on hyvä. Dokumentaatio

mahdollistaa työn arvioitavuuden. Tulosten ja johtopäätösten aukoton todistelu-
ketju on eräs luotettavuuden arviointiin vaikuttava tekijä. (Kananen 2013, 115-
118.)

Tutkimuksen validiteetti (validius) eli pätevyys tarkoittaa mittarin tai tutkimusme-
netelmän kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksessa on tavoite mitata. Validissa tutki-
muksessa ei saisi olla toistuvia virheitä. Esimerkiksi kyselylomakkeen kysymys-
ten oikein ymmärtäminen edellyttää hyvin muotoiltua kyselylomaketta eli päte-
vyyttä tarkastellaan jo suunnitteluvaiheessa. (Vilka 2015, 193.)

Opinnäytetyön kyselyn antamat tulokset kirjattiin Excel-ohjelmaan matriiseiksi,
tulokset käsiteltiin ja analysoitiin huolellisesti, mikä lisäsi tutkimuksen luotetta-
vuutta. Kyselylomakkeen avoimien kysymysten käsittely aloitettiin kirjoittamalla
vastaukset kysymyksittäin Excel-taulukoon (matriisi). Vastauksista havainnollis-
tui laadullisen aineiston kokonaiskuva. Taulukoidusta aineistosta poimittiin kes-
keiset esille nousseet asiasisällöt (segmentti), jolle annettiin nimi. Vastaukset ja-
oteltiin näiden esille nousseiden asiasisältöjen alle, apuna käytettiin eri väreisiä
yliviivauksia. Hajotettu aineisto yhdisteltiin uudelleen ja tuloksista tehtiin tutkimus-
ongelman mukaisesti tulkintaa.

Kyselylomakkeen kysymyksillä onnistuttiin löytämään vastauksia tutkimuskysy-
myksiin, joten kyselytutkimus oli sisäisesti validi. Sisäistä validiteettia heikensi
hieman se, ettei kyselylomaketta ehditty testata koeryhmällä, ainoastaan yksi
edellisenä lukuvuonna 9. luokalla opiskellut oppilas vastasi kyselyyn ja totesi sen
toimivaksi. Kysymys yksi ei vastannut suoraan tutkimuskysymykseen, mutta ky-
symys liittyi tutkimuskysymykseen välillisesti. Kysymyksen 16 kohdalla oli tulkin-
nan mahdollisuus, koska kysymystä ei ollut täsmennetty koskemaan vain oppi-
laanohjauksen tunteja, tosin sanallisessa ohjeistuksessa siitä mainittiin.

Validiteettia lisää myös selkeä perusjoukon määrittäminen, koska kyselytutkimukseen
osallistui kaikki 9. luokan oppilaat. Sisäistä validiteettia lisää myös korkea vas-
tausprosentti, oppilasryhmien (luokkien) kaikki paikalla olleet oppilaat (N=118)
vastasivat kyselyyn eli vastausprosentti oli korkea (100 %). Ulkoista validiteettia
vahvistaa kyselyn toteuttamismahdollisuus vastaavanlaisissa perusjoukoissa eli
tutkimus on siirrettävissä.

Aineiston tarkistuksen tärkein asia on arvioida tutkimuksen kato. Kato tarkoittaa tutkimuksessa puuttuvien tietojen määrää. Puuttuvat tiedot voivat olla havaintoyksiköiden tai havaintoyksiköiden muuttujia koskevia tietoja. Kato ei useinkaan koidu ongelmaksi tutkimuksessa, jos ryhmiä koskeva kato esiintyy suhteellisesti, se on satunnaisesti jakautunut tai vähäinen. (Vilkkä 2007, 106)

Opinnäytetyön validiteettia lisää myös tutkimuksen kadon huomioiminen. Havainnoista (matriisista) poistettiin puuttuvat ja epäselvät vastaukset, tähän päädyttiin suuren havaintoyksikkömäärän vuoksi. Lukuvuoden 2019 (n=55) kyselylomakkeen TET-kokemuksia käsittelevään osioon (kaksipuoleinen lomake) ei vastannut seitsemän oppilasta (12,7 %) ja lukuvuonna 2020 (n=63) samaan osioon jätti vastaamatta neljä oppilasta (6,3 %). Syinä saattoivat olla huolimattomuus, oppilas ei kuunnellut ohjeita tai tahallisesti vastaamatta jättäminen. Oppilaanohjausta koskevasta osiosta poistettiin kuusi vastausta, koska niistä puuttui yksittäisiä havaintoyksiköiden muuttujia tai niissä oli epäselviä merkintöjä.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Loppupohdinta

Perusopetuksen yläkoulun 9. luokalla oppilaat hakeutuvat jatko-opintoihin valtakunnallisessa yhteishaussa. Oppilaanohjauksen tavoitteena on auttaa oppilasta tunnistamaan omat vahvuutensa ja löytämään näin itselleen sopivan koulutuspaikan toiselle asteelle. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaan ohjauksen tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta jatko-opintoihin sekä turvata opiskelun edellytykset ja oppilaan hyvinvointi. Oppilaanohjauksella kehitetään oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen eri nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. (Goman ym, 2020).

Tässä opinnäytetyössä selvitettiin Kemin kaupungin Karihaaran koulun 9. luokan oppilaanohjauksen ja siihen kuuluvan TET-jakson nykytila ja mahdolliset kehittämiskohteet. Vertailtaessa tutkimusta aiemmin tehtyihin tutkimuksiin, tutkimustuloksista löytyi yhtäläisyyksiä sekä oppilaanohjauksen että työelämään tutustumisen sisällöistä.

Koulumme (Karihaaran koulu) osallistui v. 2019 Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) tekemään tutkimukseen. Tutkimuksen aiheena oli ”Opiskelijan siirtymät ja opintopolun sujuvuus koulutuksen nivelvaiheessa”. Tulokset on julkaistu Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen julkaisussa *Vaihtoehtoja, valintoja ja uusia alkua* (Goman ym., 2020).

Tämän tutkimuksen mukaan oppilaanohjauksen nykytilaa tutkittaessa tuloksissa korostui opinto-ohjaajan tavoitettavuus ja henkilökohtainen ohjaus. Vertailtaessa muihin tutkimuksiin, Karvin (2020) tutkimuksessa opetuksen järjestäjät pitivät yksilöohjausta vahvuutena. Karvin (2020) tutkimuksessa nousi esille, että vaikka ohjauksen saatavuus ja saavutettavuus ovat nivelvaiheessa pääosin hyvällä tasolla, osa opiskelijoista olisi tarvinnut enemmän ohjausta jatko-opintojen pohdintaan ja valintaan peruskoulussa. Erityisesti silloin, kun nuorella on vaikeuksia suunnan pohtimisessa ja valintojen sekä päätösten tekemisessä, tarvitaan enemmän mahdollisuuksia keskustella yksilöllisistä tarpeista ohjaajan kanssa. (Goman ym, 2020).

Oppilaanohjauksen määrä yläkoulussa koettiin tässä tutkimuksessa riittäväksi. Lukuvuoden 2019-2020 kyselyyn lisättiin kysymys koskien oppilaanohjauksen tarvetta 8. luokalla. Oppilaista noin kolmasosa halusi oppilaanohjaustunteja myös 8. luokalle henkilökohtaisen ohjausmahdollisuuden lisäksi. Tutkimuksessa tuli esiin, että oppilaat pitivät tärkeinä asioina oppilaanohjauksen oppituntien hyvän ilmapiirin ja tuntien aikana käytyjen keskustelujen merkitystä. Samat asiat nousivat esille asioina, joita oppilaat jäivät kaipaamaan oppilaanohjauksessa. Eniten oppilaat jäivät kaipaamaan opinto-ohjaajan kanssa käytyjä juttutuokioita. Karvin (2020) tutkimuksessa enemmistö koki itsetuntemuksen sekä tiedonhankinta- ja päätöksentekotaitojensa kehittyneet hyvin peruskoulussa. Henkilökohtaiset keskustelut ovat hyviä tilanteita keskustella itsetuntemukseen ja omiin vahvuuksiin sekä tulevaisuuden suunnitelmiin liittyen.

Nivelvaiheohjaukseen oltiin tutkimuksen mukaan tyytyväisiä, erityisen tyytyväisiä oppilaat olivat jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvään ohjaukseen. Karvin (2020) tutkimuksessa kävi ilmi, että valtaosa oppilaista oli saanut tarvitsemaansa henkilökohtaista ohjausta jatko-opintojen suunnitteluun. Ennen yhteishakua oppilaat käyvät henkilökohtaisessa ohjauskeskustelussa vähintään kerran, osa käy säännöllisesti useamman kerran kuukaudessa. Tutkimuksessa selvisi, että kaikki oppilaat eivät pidä henkilökohtaista ohjauskeskustelua ennen yhteishakua tärkeänä. Osalle keskustelu on tosi tärkeä ja osalle taas ei juuri lainkaan tärkeä. Näiden tulosten perusteella oppilaanohjauksen tunneilla kerrottavat asiat hakeutumiseen liittyen korostuvat.

Tutkimuksen mukaan oppilaat kokivat tärkeäksi opinto-ohjaajan kanssa kädyt kahdenkeskiset keskustelut pitkin lukuvuotta, mutta kaikki eivät koe ennen yhteishakua käytävää ohjauskeskustelua niin tarpeelliseksi. Mikäli oppilas tietää minne hän hakeutuu, ohjauskeskustelu voidaan kokea tarpeettomana muodollisuutena. Opinto-ohjaajan näkökulmasta ohjauskeskustelu on tärkeä, jotta opinto-ohjaaja saa varmuuden oppilaan suunnitelmista ja voi tarvittaessa auttaa vaihtoehtojen mietinnässä. Lisäksi keskustelussa mahdollisesti esiin tulleisiin erityistarpeisiin tai muuten huomioitaviin asioihin pystytään reagoimaan hyvissä ajoin ennen hakuprosessia. Karvin (2020) tutkimuksessa nousi esiin yksilöohjauksen

merkitys jatko-opintoihin ja uravalintoihin liittyvässä suunnittelussa ja päätöksenteossa. Oppilaat ovat siis tyytyväisiä jatko-opintoihin liittyvään ohjaukseen, mutta eivät koe henkilökohtaista keskustelua välttämättömäksi.

Tämän tutkimuksen mukaan työelämään tutustumisjaksot ovat sujuneet kaikilla oppilailla hyvin, samoin TET-paikkojen hankinta on onnistunut hyvin. Avovastauksista nousi esille näitä tosiasioita tukevia kommentteja. Kommenteissa toistui TET-jakson onnistuminen ja sujuvuus sekä TET-jakso koettiin mukavana ja hyödyllisenä kokemuksena. TET-harjoittelun riittävä määrä erottui keskiarvojen perusteella tutkimuksessa hieman heikommaksi kuin muut TET-jakson toteutukseen liittyvät asiat. Puolet oppilaista arvioi, että TET-harjoittelua on liian vähän. Avovastauksista nousi myös esille, että TET-harjoittelua halutaan lisää ja jaksosten kesto halutaan pitemmäksi.

Tässä tutkimuksessa oppilaista viidesosa koki TET-harjoittelulla olevan merkitystä jatkosuunnitelmiin, kun taas toinen viidennes ei kokenut TET-harjoittelulla olevan lainkaan vaikutusta. Karvin (2020) tutkimuksesta löytyi yhtymäkohta TET-harjoittelun vaikutukseen jatkosuunnitelmia tehtäessä. Karvin (2020) tutkimukseen osallistui yli sata kertainen oppilasmäärä verrattuna tähän tutkimukseen. Tutkimuksessa olleen TET-jakson hyödyllisyyteen liittyvän kysymyksen keskiarvo oli lähes sama kuin tämän tutkimuksen samaa asiaa kartoittava kysymys. Tämä yhtäläisyys vahvistaa sen, että TET-jaksot koetaan oppilaiden keskuudessa valtakunnallisesti tosi tärkeiksi ja TET-harjoittelun määrän lisääminen on yksi kehittämisen kohde tulevaisuudessa.

Tutkimuksessa ilmeni, että nykyisistä TET-jaksoa koskevista dokumenteista tärkeimmiksi koettiin TET-sopimus ja TET-todistus. Oppilas tekee TET-sopimuksen työnantajan kanssa ennen TET-jaksoa ja TET-todistus esitetään työnantajalle TET-jakson päätyttyä. TET-jakson aikana oppilaat pitävät päiväkirjaa, jota apuna käyttäen he kirjoittavat TET-raportin. TET-jaksosta keskustellaan oppilaanohjauksen tunneilla TET-jakson jälkeen. Työelämäkokemusten jakaminen muille on yksi hyvä keino lisätä ammattien tuntemusta ja työelämä tietoutta.

Pohtiessani tutkimuksen tavoitteiden toteutumista, mietin, antoiko tutkimus vastauksia työssä määritettyihin tutkimuskysymyksiin. Käydessäni läpi aineistosta esiin tulleita vastauksia totesin opinnäytetyön vastaavan tavoitteita. Tutkimuksen

tuloksia tarkasteltuani olen saanut huomata asioita, joihin minun tulee kiinnittää huomiota tulevaisuudessa. Tutkimusprosessi avasi silmiäni ja toi uusia näkökulmia työhöni. On mukava huomata, että suurin osa oppilaanohjauksen liittyvistä toimintamalleista on koettu hyväksi ja toimiviksi. Toimintatapamme ovat usein mielestämme oikeita ja hyviä, mutta toimintatapoja on hyvä tarpeen vaatiessa muuttaa ja kehittää. Kiireisen kouluarjen keskellä ei välttämättä ole aikaa miettiä oman toiminnan kehittämistä kovinkaan usein. Tämä tutkimus ja sen antamat tulokset on hyvä huomioida omassa työssä sekä koko oppilaanohjauksen kehittämisessä yhdessä verkostojen kanssa.

7.2 Kehittämiskohteet

Tutkimuksen tuloksia tarkasteltaessa löytyy asioita, joihin jatkossa voi kiinnittää huomiota niin omassa työssä kuin oppilaanohjauksen kokonaisvaltaisessa kehittämisessä. Yksi keskeinen kehittämiskohde on TET-jakson saaminen merkitykselliseksi jatkosuunnitelmia varten. Yhtenä ideana voisi kokeilla TET-jakson aikana suoritettavia tehtäviä, joissa tutustuttaisiin yrityksen toimenkuviin ja ammatteihin. Omaan työhöni liittyen sain hyviä kommentteja ja palautetta, joiden pohjalta aion kehittää omaa toimintaani opinto-ohjaajana. Suurin osa nykyisistä oppilaanohjauksen toteutustavoista oli tutkimuksen mukaan oppilaiden mielestä toimivia.

Oppitunneilla käytössä olleista menetelmistä oppilaat nostivat esille tietokoneiden ja Classroom-oppimisympäristön käytön. Verkko-opiskelun monipuolistaminen ja digitalisaation mahdollistamat menetelmät voisivat olla kehittämideoita, joihin panostaa. Nivelvaiheyhteistyössä toiselle asteelle kehitettävää löytyisi vierailujen monipuolistamisessa ja oppilaiden hyödyntämisessä vierailuissa yhä enemmän. Jo yksi opinto-ohjaajan ja oppilaan vierailu koululla on jäänyt monen oppilaan mieleen tosi tärkeänä asiana. Tätä toimintamallia voisi jalostaa jatkossa pitemmälle. Oppilaat ovat olleet tyytyväisiä oppilaitosvierailuihin, mutta niitäkin voisi kehittää ja monipuolistaa.

Tämän opinnäytetyön jatkotutkimuksena voisi tutkia muiden Kemin yläkoulujen oppilaanohjauksen nykytilaa ja TET-kokemuksia. Yhdistämällä tutkimustulokset saataisiin kattava tieto oppilaanohjauksen ja siihen liittyvän TET-jakson nykytilasta koko kaupungissa. Edellä mainittujen kehittämiskohteiden ympärille voisi

olla tarvetta miettiä tutkimusta tai selvitystä esimerkiksi yhtenäisten verkko-opiskeluympäristöjen hankkimiseksi oppilaanohjauksen opetukseen.

LÄHTEET

- Finnish national agency for education 2021. Guidance and counselling in basic education. Viitattu 22.5.2021.
<https://www.oph.fi/en/education-and-qualifications/guidance-and-counselling-basic-education>
- Goman, J., Rumpu, N., Kiesi, J., Hietala, R., Hilpinen, M., Kankkonen, H., Kjälman I-O., Niinistö-Sivuranta, S., Nykänen, S., Pantsar, T., Piilonen, H., Raudasoja, A., Siippainen, M., Toni, A. & Vuorinen, R. 2020. Vaihtoehtoja, valintoja ja uusia alkua-Arviointi Nuorten opintopoluista ja ohjauksesta perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa. Karvi. Julkaisut:6:2020. Viitattu 7.10.2020. https://karvi.fi/app/uploads/2020/02/KARVI_0620.pdf
- Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Kananen, J. 2008. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 93.
- Kananen, J., 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 134.
- Kananen, J. 2013. Case-tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 143.
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 176.
- Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kasurinen, H. 2013. Ohjausta opintoihin ja elämään - opintojen ohjaus oppilaitoksessa. Helsinki: Opetushallitus.
- Kemin perusopetuksen ohjaussuunnitelma 2020.
- Laine, M., Bamberg, J. & Jokinen, P. 2007. Tapaustutkimuksen taito. Helsinki: Gaudeamus.
- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Opetushallitus 2014. Hyvän ohjauksen kriteerit. Viitattu 10.10.2020.
<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/hyvan-ohjauksen-kriteerit>
- Opetushallitus 2018. Työpaikalla tapahtuva oppiminen. Viitattu 10.6.2018.
- Opetushallitus 2020. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Viitattu: 11.11.2020.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppilaanohjaus-perusopetuksessa>

- Ronkainen, S., Pehkonen, L. Lindblom-Ylänne, S. & Paavilainen, E. 2013. Tutkimuksen voimasanat. 1-2. Painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi. Viitattu 26.4.2021.
<http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>
- Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. uudistettu painos. Helsinki: PS-kustannus.
- Vilppola, T. 2007. Reaalipedagoginen toimintaprosessi-Sosiaalipedagogisen työn sovellus koulutuksesta syrjäytymässä olevien nuorten kokonaisvaltaisessa tukemisessä. Oulun yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta. Väitöskirja. Viitattu 20.2.2021.
<http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789514284670.pdf>
- Vuorinen, I. 2001. Tuhat tapaa opettaa: Menetelmäopas opettajille, kouluttajille ja ryhmän ohjaajille. Tampere: Resurssi.
- Yin, R. K. 2003. Case study research: Design and Methods. Third Edition. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake 2018-2019

Liite 2. Kyselylomake 2019-2020

Liite 3. Tutkimuslupa/Viranhaltijapäätös

Ympyröi vastaus:

**5=täysin samaa mieltä 4=jokseenkin samaa mieltä 3=ei samaa eikä eri mieltä
2=jokseenkin eri mieltä 1=täysin eri mieltä**

OPPILAANOHJAUS

1. opiskelu on sujunut lukuvuoden aikana hyvin	5 4 3 2 1
2. olen saanut tarvittaessa henkilökohtaista ohjausta	5 4 3 2 1
3. ohjauskeskustelu ennen yhteishakua on tarpeellinen	5 4 3 2 1
4. ohjauskeskustelun ajankohta (joulu-tammikuu) on hyvä	5 4 3 2 1
5. opinto-ohjaaja on hyvin tavoitettavissa	5 4 3 2 1
6. olen tyytyväinen tutustumiskäynteihin eri oppilaitoksiin	5 4 3 2 1
7. opinto-ohjaajien vierailut eri oppilaitoksista on tarpeen	5 4 3 2 1
8. oppilaiden vierailut omon mukana eri oppilaitoksista on tärkeitä	5 4 3 2 1
9. olen saanut riittävästi ohjausta jatko-opintoihin hakeutumiseen	5 4 3 2 1
10. oppilaanohjausta on riittävästi yläkoulussa	5 4 3 2 1

11. Mitä **menetelmiä** opiskelussa (opo-tunneilla) pidät hyvänä
a) classroom/drive b) monisteet c) ryhmätyöt d) keskustelut

12. Mitä opo-tunneilta on jäänyt mieleen?

---

13. Mitä aiheita/asioita jäit kaipaamaan?

---

14. Risuja/ruusuja omon työn kehittämiseksi:

TET-kokemuksia

1. TET-paikan hankkiminen sujui hyvin	5 4 3 2 1
2. Sain tarpeeksi ohjausta paikan hankintaan	5 4 3 2 1
3. TET-jaksoon liittyvät lomakkeet ovat toimivia	5 4 3 2 1
4. TET-jaksoni sujui hyvin	5 4 3 2 1
5. Sain tarpeeksi ohjausta työpaikalla	5 4 3 2 1
6. Opon soitto/käynti TET-paikalla on tärkeää	5 4 3 2 1
7. TET-raportti on hyödyllinen	5 4 3 2 1
8. TET-harjoittelua oli tarpeeksi yläkoulussa	5 4 3 2 1
9. TET-jakson ajankohta oli hyvä	5 4 3 2 1
10. TET-jakso vaikutti jatkosuunnitelmiini	5 4 3 2 1

11. Kommentteja TET-jakson kehittämiseksi:

KIITOS PALAUTTEESTA!!!

Ympyröi vastaus:

5=täysin samaa mieltä 4=jokseenkin samaa mieltä 3=ei samaa eikä eri mieltä
2=jokseenkin eri mieltä 1=täysin eri mieltä

OPPILAANOHJAUS

1. opiskelu on sujunut lukuvuoden aikana hyvin	5 4 3 2 1
2. olen saanut tarvittaessa henkilökohtaista ohjausta	5 4 3 2 1
3. ohjauskeskustelu(t) ennen yhteishakua on tarpeellinen	5 4 3 2 1
4. ohjauskeskustelun ajankohta (marras-tammikuu) on hyvä	5 4 3 2 1
5. opinto-ohjaaja on hyvin tavoitettavissa	5 4 3 2 1
6. olen tyytyväinen tutustumiskäynteihin eri oppilaitoksiin	5 4 3 2 1
7. opinto-ohjaajien vierailut eri oppilaitoksista on tarpeen	5 4 3 2 1
8. oppilaiden vierailut opon mukana eri oppilaitoksista on tärkeitä	5 4 3 2 1
9. olen saanut riittävästi ohjausta jatko-opintoihin hakeutumiseen	5 4 3 2 1
10. oppilaanohjausta on riittävästi yläkoulussa	5 4 3 2 1
11. oppilaanohjausta (tunteja) olisi hyvä olla myös 8.lk	5 4 3 2 1
12. miten opinto-ohjauksen tunnit/ohjaus onnistui etäopetuksen aikana	5 4 3 2 1

13. Mitä a) hyvää oli etäopiskelussa

---

b) Mitä huonoa/kehitettävää oli etäopiskelussa

---

14. Mitä **menetelmiä** opiskelussa (opo-tunneilla) pidät hyvänä

- a. Classroom/Drive b) monisteet c) ryhmätyöt d) keskustelut e) vierailijat
perusteluja/kommentteja:
-
-

15. Mitä opo-tunneilta on jäänyt mieleen?

---

16. Mitä aiheita/asioita jäit kaipaamaan?

---

17. Risuja/ruusuja opolle:

TET-kokemuksia

1. TET-paikan hankkiminen sujui hyvin	5 4 3 2 1
2. Sain tarvittaessa ohjausta paikan hankintaan	5 4 3 2 1
3. TET-jaksoon liittyvät lomakkeet ovat toimivia	5 4 3 2 1
4. TET-jaksoni sujui hyvin	5 4 3 2 1
5. Sain tarpeeksi ohjausta työpaikalla	5 4 3 2 1
6. Opon soitto/käynti TET-paikalla on tärkeää	5 4 3 2 1
7. TET-raportti on hyödyllinen	5 4 3 2 1
8. TET-harjoittelua oli tarpeeksi yläkoulussa	5 4 3 2 1
9. TET-jakson ajankohta oli hyvä	5 4 3 2 1
10. TET-jakso vaikutti jatkosuunnitelmiini	5 4 3 2 1

11. Missä suoritit TET-jaksot (8.lk/9.lk)?
 Kommentteja TET-jaksoista (esim. kokemuksia/kehitysideoita/kesätyö avautui jne.):

KIITOS PALAUTTEESTA JA KAIKKEA HYVÄÄ TULEVAISUUTEEN!

KEMIN KAUPUNKI
Varhaiskasvatus
VIRANHALTIJAPÄÄTÖS
Varhaiskasvatusjohtaja   2 §   12.1.2021

**HAKIJA/
VIREILLEPANIJA**
Pajari Nina
ASIA
Tutkimuslupa/Pajari Nina
**TARKEMPI SELOSTUS
ASIASTA**

Lapin AMK:n insinööriopiskelija YAMK, Nina Pajari hakee tutkimuslupaa selvittääkseen ohjauksen merkitystä työelämäkokemuksissa ja opintojen nivelvaiheessa. Työssä tarkastellaan TET-jaksoon liittyvää ohjausta oppilaiden kokemana. Opinnäytetyö valmistuu viimeistään toukokuussa 2021. Kemin kaupungin hallintosääntö § 27

PERUSTELUT
 (lain, asetuksen tai kunnallisen säännön kohdat, määräykset ja sopimukset)

PÄÄTÖS
Myönnän tutkimusluvan.
**PÄIVÄYS JA
ALLEKIRJOITUS**
12.1.2021

Rauvala Kaisa

TIEDOKSI

Varhaiskasvatusjohtaja
 Ktk pj Pertti Hentinen
 Koulutoimenjohtaja Anu-Liisa Kosonen
 Lapin AMK opiskelija Nina Pajari

**OIKAISUVAATIMUSOHJEET
KUNNALLISASIA**

 Viranomaiselle, jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite ja postiosoite
 Koulutuslautakunta, Valtakatu 26

 Sähköpostiosoite: kirjaamo@kemi.fi
 Telefax: 016-259 699

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.
 Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi.

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus ja se on tekijän allekirjoitettava. Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä.

Tiedoksianto asianosaiselle

Lähetetty tiedoksi kirjeellä, pvm
 Annettu postin kuljetettavaksi,
 Luovutettu asianosaiselle, pvm
 Vastaanottajan allekirjoitus

 Muulla tavoin, milten s-postilla 12.1.2021

Oikaisuvaatimuskielto

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei oikaisuvaatimusta saa tehdä
 Muu peruste

Pöytäkirja asetettu nähtäväksi

Pvm 12.1.2021
 Kemin kaupunki, Valtakatu 26